

15. aastapäev.

R. Kreutzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

2013 11111 nummer 15 top.

Meie Mats

Nr. 88.

Laupäeval, 23. (6. mail) aprillil 1916.

Nr. 88.

Siindade tõusmise ootel. „Lihunit, lihunit, ae, kuu sa veel oma tagavarade juures nohistad? Tule wahest wälja: lihanaelast wõib juba rubla wõtta!“

1. Jaan Eljas. 2. Eduard Luit. 3. Aleksander Näl ja
4. Oskar Karna. Nowgorodi f. Cesti afundusest, tegew. w.

Külwaja palwe.

Maa, maa! Võta nüüd vastu oma põue külwi; kaswata ja kosuta seda, mis mulle nii armas! See on kui osa must enesest, mis mulda matšin maha, et tord tõuseks tasuks tegijale, rõõmuks nägijale ja kiituseks Loojale.

Maa, maa! Ma loodan, ma ootan, et sinus saab õnnistatud minu töö! Tea, et mu süda on sealjuures, — mu rõõm ja mu mure! Ja mis olen ma siis, kui seft ühtegi ei tule, — ja kõik need, kes minuga ühes matšivad sinusse omad lootused, ootused?!

Maa, maa! Ma loodan, ma ootan!

Maa! — Oma parema olen ma sulle annud ses teadmises, et sa ikka hoolt oled kannud nende eest, kes saatuse ja südamega suft ära ripuwad, kes sinusse külwawad, sinult lõikawad, kuni nad ise langewad su põue... Ja seda külwi hoiad sa hoolega, et see wõiks tärgata omal ajal, — ärgata. —

Uga maa! Ka seda, mis ma täna sulle andsin, usaldades su põue panen, ei unusta sa; ka seda külwi hoiad sa hoolega, et see wõiks tärgata omal ajal!

Maa, mu maa!

Ja Sa, Suur Looja,
Õlmade Juht ja Walitseja:
Meie igapäewast leiba anna
meile tänapäew!

Sugo Walma.

Õige pärija.

Charles Edward Price roman.

(Järg 13.)

19. peatükk.

Bob oli wahapeal tugewate sammudega oma teed edasi jatkanud. Warstigi fertsiid herrastemaja müürid tema ees üllesse, ja tal oli ainult weel wäiksest kuusejalust mööda minna, et parti wiiwa wärawa juure jõuda. Sigarit suitsetades läts ta, ainuüksi Alice peale mõeldes, oma teed edasi.

Bob oli juba nii laugel, et seda tinki, mis Alice armsamaks jalutuspaigaks oli, näha wõis, kui äkki pauk raskatas.

Nagu walgust rabatud tultus õnnetu selili maha ja jäi liikumata lamama.

Alice, kes wäljas rõdu peal istunud, kuulis seda pauku niisama ka. Kohkudes kargas ta üles. Nii kiirelt kui jalad kanda jõudsid ruttas ta üle laia õue tallide poole, kus wana Rogerit filmas. Õgedalt kutsus ta käge, et see lähemale tuleks.

"Kas kuulsite lastmist?"

"Ja muidugi, miss Alice. Kostas peaaegu nii nagu oleks see seal wäiksest kuusejalust tulnud," wastas kutsjar mõtetes. "Imet õige, kes seal lastis. Salakütid ometi nii ligidale ei julgeks tulla."

Alice südamese lõi kirjeldamata walu. Wägewalt wõttis tema üle wõimust mõte, et tema armsamaga, keda ta ainult raste südamega minna lastnud, õnnetus on juhtunud.

"Ruttu, Roger, minge waadake järele! Wõtte koer kaasa! Eht on kellegil abi tarwis."

Kutsjar wilistas suure fokterrieri, kes saba liputades lähemale lendas ja wäga pettunud näis olemat, kui Alice teda fugugi tähele ei pannud.

"Teie olete ju üsna walge näost, miss Alice," ütles Roger täis muret, kui korraks noore neiu peale oma ees waatas.

Kurb naeratus libises üle Alice näo. "Ei ole midagi muud, Roger, ainult minu rumal mõte, et eht mr. Bobiga mõni õnnetus on juhtunud. Ma tean juhtumist, et ta praegusel filmapilgul siin kuskil ümbruses peab wiibima. Oh, minge ruttu ja waadake järele!" lijas ta peaaegu paluwalt juure. "Õige parem on, ma tulen ise kaasa," lõpetas ta.

"Palun, jääge parem siia!" palus kutsjar. "Seal eht saaksite weel asjata ehmatada."

"Ei, ma tulen teiega kaasa. Ma olen juba kõige halwema vastu walmis."

Suurte wõltsudega kargas koer neiu ees, kui nad rohuaiast läbi ruttasid. Äkki hakkas koer weniwalt huluma.

"D minu aimdus!" karjatas Alice. "Koer on tõeste mõne haawatu leidnud."

Siis ruttas ta, nii kiirelt kui jalad kanda suutsid, sinna poole, kust koera hulumine kostis. Silmapilk hiljem oli ta aiawäravast wäljas ja kuuskede wahel ämaruses. Jällegi hulus tper, temale teed näidates, kuhupoole minna. Weel filmapilk — ja Alice oli maaslamawa liikumata kogu juure jõudnud.

"Bob!" karjatas ta metsikus ahastuses ja langes tema kõrwa põlwile. "Poleks ma sind ometi minna lastanud! D, minu arm, kui sa furnud oled, siis on see minu süü."

Kuna palawad piisamad üle ta näo woolasid, kobas ta wäriwate kättega tema südamepoole, et kindlusele jõuda, kas Robert weel elus on. Wahapeal oli ka Roger sinna jõudnud. Ehmatusehüüdega põlwitas ta teisele poole Roberti kõrwa ja hakkas asjatundliku käge järele katsuma.

"Ta elab weel," ütles ta natuse aja pärast. "Süda ja tuisoon tuisamad." Siis näitas ta punase pleki peale paremal olal. "Mr. Bob on paugu õlasse saanud. Kui teid nüüd midagi oleks, millega haaw ehitse kinni mähkida, et were seisma saaks!"

Alice tõmbas oma wäikse pitsiga kaunistatud taskurätiku ja ulatas kutsjarile.

"Sellest ei aita küll midagi."

Silmapiilgu mõtles neiu, siis käristas ta liihdalt otjastades oma mousselini kleidil alumise aja maha.

"Sellega läheb juba paremine," ütles Roger, kuna ta meelemärkufeta noorelmehel kuueaaruka lõhki lõikas. Lühitse ajaga oli ta haawa kunstinuete kohaselt kinni mähkinud.

Noore perenaise valu lõikas wanal kutsaril sügawaste südamesse. "Minult mitte kohe meelt heita," trööstis ta, "mr. Bob pääseb juba eluga. Rõigepealt peame ta tuppä wiima. Mina jään niitauaks siia. Olge head, minge ruttu tagasi ja kutsuge abi. Rõige parem on kui kaks teenrit kas ukse wõi mõne muu sellesarnase asja toomad, mida kanderuamits tarwitada wõiksite. Üks tallipoistest ratsutagu arsti järele."

Wiimast pilku Bobi wahakahwatu näo peale heites, ajas Alice waewaga ennast ülesse, siis tormas ta mõisa poole, et teenijaid jalule ajada. Natukene aega peale seda oli Bob juba, riidest lahti, woodis, ja kohe selle peale astus ta Dr. Barmes sisse, kes haawatu läbi katsus. Alice kirjeldamata rõõmuks seletas arst, et siin ainult sügawa lihahaawaga tegemist on ja Bob ainult sellepärast uimane olewat, et maha kukkudes peaga wastu kiwi löönud.

Alice oli esimese hooga kohe seletanud, et Bobi haigewoodi juures walwata tahab, kuid arst ei pidanud seda soowitawaks, sest et haigel tingimata rahu tarwis minewat, ja määras Alice asemel ühe mr. Tremonti ümber talitawatest halastajatest õdedest sinna.

Alice oli parajaste arsti ukteni saanud, kui Robert Jones teed mööda sennapoole tuli. Nagu rõõwulind tuiskas neiu tema poole, ja palju ei puudunud, et ta temal rinnust kinni ei wõtnud.

"Wilets mõrtsuk!" tähistas ta, wiha ja walu pärast kui meelett ära. "Aga Jumal ei tahtnud seda, et Bob sinu alla langeks."

Neiu esimeste sõnade juures oli Robert kui walgust rabatud kokku tuisatanud; ta arwas, et teda juba naise tapmises süüdistatakse. Kuid kohe tundis ta suurt kergitust, kui Alice wiimaseid sõnu kuuldes aru sai, et asi Bobitse puutub.

"Sa sonid küll kui palawikus!" hüüdis ta pahaselt. "Mis on Bobiga siis juhtunud? Kui ma teda wjimatini nägin, oli ta igatepidi täieste weel terwise juures."

"Kus see oli?" küsis Alice ruttu.

Robert hammustas huultesse. "Ulewal, kiwimurru läheduses," wastas ta kergelt. "Meie trehwastime üsna juhtumisi jalutuskaigul."

See wõis ju wõimalik olla, sest Alice teadis ju, et mõlemad mehed kiwimurru äärde läinud olid, et Roberti lahutatud naisega kokku saada, aga niisama wõimalik oli ka, et Robert pärast tema peigmehele järele hüüdis.

"Küllap see kõik selgub," ütles neiu lühidalt. "Politsei järele on juba saadetud."

Sõna "politsei" pööratas Roberti meeleolu uueste. Kuigi ta enefel süüdi ei teadnud olewat, lõi ta siiski tubliste kõhkwile.

Ei wältnudki kaua, seal tuli ka auto sõites, ja wälja astusid sealt linnakese politseinspektor, maandunil Gilsland ja Vic.

"Kas need õnnetused siis enam ei lõpegi?" küsis maandunil sügawmurelikult, kui Alicel kätt raputas. "Ja kuidas seisab lugu kõigepealt Bobiga? On ta raskest haawatud?"

"Jumal tänatud, ei, onu. Minult lihahaam. Dr. Barmes ütles, et ta juba mõne nädalaga jalul on."

"See on vähemalt wäikseks troostiks." Mõisniku pilk langes Robert Jonesi peale, kes seal läheduses seis. "Ah, seal olete ju teie ka," ütles ta, kuid mitte just lahelt. "Kus teie siis olite, kui see õnnetus juhtus?"

"Mina? Mina olin linnas."

1. S. Korjus. 2. M. Saksniit. 3. P. Pedajas. 4. J. Mann.
Teise jargu maataitjewäelased Pärnu kreisist, tegew. sõjawäes.

Inspektor kõhatas. "Palun, kas herrased ei oleks nüüd nii lahked ja astuksid minuga sellis sisse," ütles ta. "Ma tahaksin wiibimata uurimist ette wõtta."

Nad läksid kõik eluruumi. Politseinspektor tõmbas taskuraamatu wälja ja märkis Alice tunnistuse täielikult ülesse. Selle peale küsis ta Robert Jonesilt, kus see sellel lahkumise ajal wiibinud.

Robert wastas, et ta linnas käinud omale figarist ostmas. Sel ajal umbes, mil Bobi peale lastud, wiibinud ta hoopis teinepool Wingate serwas.

"Ma soowitsin nüüd kutsarit kuulda," ütles inspektor selle peale.

Alice läks isiklikult Rogeri järele. Miits käes, astus wana tuppä. Tema ausast näost paistis sügaw mure õnnetu juhtumise üle, sest kõigest hingest hoidis ta noore perenaise poole ja selle walu lõikas tal niisama südamesse, nagu oleks see oma olnud.

"Teie kuulsite siis ka pauku?" algas inspektor.

"Ja muidugi, herra Miller, ja kohe selle peale tuli miis Alice ja kästis mind koeraga kuusjalusje minna järele waatama, mis seal juhtunud on. Nagu miis Alice kartis, leidisimegi sealt mr. Bobi, laeng õlast läbi, maas lamamas. Kurjategijast enesest ei olnud jälgegi märgaata."

"Kas te eht ei kuulnud, et eht keegi, kes ennast peitus hoidis, teie lähinemisel minema ei jooksnud?"

Wana kutsar jaatas. "Kuna mina weel haawatu kõrwal põlwitaksin — miis Alice oli wahapeal mõisa ruttanud abi tooma ja arsti järele saatma — kargas koer, kes nagu waht mr. Bobi kõrwal istus, äkki üles ja jooksis kõigetihedamasje tihnikusse, kus ma teda mitmel korral terawalt haukuma kuulsin. Siis kuulduis weel wihane õrin ja kohe selle peale wingutas koer weel korrats, õstetui oleks ta surmahoobi saanud. Ma oleksin ju nii hea meelega sinna läinud waatama, aga ma ei wõinud ju meelemärkufeta herca kõrwaist lahkuda. Aga niipea kui miis Alice teenijatega tagasi tuli, läksin kohe koera järele waatama. Ma leidisin ta mõnikümme samm eemal tihnikus. Tal oli pea raske asjaga, arwatawaste roikaga, lõhki lööb. Hammaste wahel oli tal weel tükk pruuni, puurwillaft ülikonna riidet."

Ta tõmbas selle riidetükikesje taskust ja ulatas inspektorile. Wäike piiluw pilk selle filmist, ja ta oli näinud, et Robert Jonesil hoopis teisttarwa ülitõnd oli.

"Noh, igatahes on see wäga tähtsaks abiliseks uurimisel," tähendas ta.

20. peatükk.

Pratt polnud sel terwel ööl niihästi kui maganudki. Mustad rõngad filmade ümber ja raste peaga, tõusis ta üles, ja palju ei puudunud, siis oleks ta ka oma harilikku hommikueine võtmata unustanud. Sõnaahtralt jäi ta kohvitassi tühjaks ja läks siis kontorisse. Pooletee peal sinna peatas teda keegi wiletlas ja kulumud riides mees.

"Mis te soovite?" küsis Pratt, mitte just iseäranis sõbralikult. "Tehtle lähidalt, mul ei ole palju aega."

"Mul on teile midagi tähtsat teatada."

"So, ja see oleks?"

"See puutub teie tütrese. Kui ma mitte nii kaua haige poleks olnud, oleksin seda teile juba ammu teatanud. Aga alles eila sain sellest terwest looft teada ja siis wõtsin eneseftki mõista ette, teile seda esimesel parajal juhtumisel jutustada."

Eisemise ärewuse pärast muutus Pratt furnukahwatuks. "Mis teate teie treneest?" tuli lähijewalt üle tema huulte.

"Noh, ma wõin ainult niipalju ütelda, et teie oma kahtlusega eksiteel olete. Mina sattusin nimest lord juhtumisi sinna peale, kui Robert Jones teie tütre ümber lipitseb. Nad lubrutasid nagu paar tuikest ja mujutasid nagu pruut-paar kunagi."

"Teate seda ka kindlasti?" küsis Pratt terawalt.

"Aga eneseftki mõista." Ja selle peale kirjeldas mees nii täpisealt trene kui ka tema peigmehe wälimust, et ülemmeistril terakeftki enam kahtlust polnud, et see wõdras mees õigust oli rääkinud.

Pratt sattus kõgehirmuamasse ärewusesse. Nagu unes sammus ta edasi, waerwalt et sõnumetoosjale tänusõna veel märkas welda. Nii siis oli see kelm teda ikka petnud! Edsi, ta oli seda aimanud, aga seni ei olnud tal otsetohest tunnistust, et Robert Jones see hukutaja oli, aga nüüd ei olnud enam kahtlust. Weel lord tõotas Pratt endamisi, et sõnagi sellest ei lausu, mis ta näinud, kuidas selle noore naisega õnnetus juhtunud.

Ümber seljamaal ajal, mil Pratt selle põrutawa sõnumi sai, astus keegi wäike, ümarguse kõhuga ja punetawa näoga mees — punetus oli küll rohkem wiist wiinast kui päikeftkõrwetamistest tulnud — Wingate politseiinspektori kontorisse.

"Teie soovite minuga rääkida?" küsis ametnik lähidalt.

"Ja midugi, herra inspektor, ja pealegi hoopis iseäralise asja pärast," algas see mees, kes selle wäikse wõdrastemaja peremees oli, kus Lotty Jones juwitajana wiibinud. "Teie teate ju, herra inspektor, et minul sel aastaajal alati juwitajad korteris on. Aga ajad on see aasta nii halvad, et seni kõigest üks wõdras mul oli. Ta nimetas ennast madam Lotty. Oma teist nime ta ei awaldanud, niijama ka oma seijust mitte, aga kõige selle järele, mis ta minule ja minu prouale jutustas, oli ta küll teatavalt, kas näitlejanna wõi tantfijanna, ja laulda wõis ta, nii et süda päris soojas läks, kui teda lastutamas kuulsid."

"Hea küll," ütles inspektor juba wahela. "Käätige lord ka asjast. Mis on teil sellest madam Lottyst ütelda?"

"Teie peate mind juba minu wiifi jutustada lastma, herra inspektor, mis ma praegu ütlesin, see kuulub kah asja juure. Ei ole ma kedagi lõbusamat näinud, kui see noor prouale, kes eht kaskümmedtaks kuni kolm aastat wana wõis olla. Ja ilus oli ta, pagana pihta. Tuli igatahes tundisi ette, kus ta endamisi mõttes istus ja nii nagu üsna kurwalt oma ette wahitis. Wõni mure tal ikka pidi olema, aga meile ei laujunud ta sellest eneseftki mõistagi sõnagi. Üleeila nüüd päris ta minu käest äkki, kas ma mr. Robert Jonesft eht tundwat, ja kui ma wastasin, et keegi sihukse nimega herra Galtoni mõijas elab, nõutas ta rahuldatusi ja andis mulle kirja, et postlasti panna. Nii ka oli, see kandis mr. Robert Jonesi adressi. Eila õhtul awaldas ta äkki poowi, peale õhtueinet weel piisut wälja jaltutama minna. Esiotja oli ta wallatu ja lõbus nagu ikka, kui ta aga walmis riides oli, ldi äkki wäga-wäga tõsijets ja ütles minule peaaegu pähalikul toonil:

"Mr. Price, mul on tähtis käik ees. Ma pean kellegiga tõllu saama, sellele minu nägemine wiist küll suurt rõõmu

ei tee, aga sellest hoolimata pean ma temaga rääkima, ja kui ma mitte tagasi ei peats tulema, siis muretsege selle eest, et järeloftimisi minu järele alustataks." Eneseftki mõista hakkasin ma nüüd soovutama, et ta parem selle nõu hoopis latti jätaks, aga ta jäi oma otfufe juure kindlaks. Enne kui wälja läks, ütles ta weel, et wana kiwimurru kottusaamise paigaks on määratud, ja mr. Robert Jones see mees olewat, kellega tal tingimata tõllu saada on tarwis."

"Noh, ja nüüd?"

"Nüüd tuleb see hirmus asi, herra inspektor," jatkas wõdrastemaja peremees edasi, omal punetawat nagu taskurätikuga pühtides. "Minu proua ütles mulle kõhe: "Pane tähele, John, siin ei ole õigete asjadega tegemist." Ja õige, tal oli, nagu alati, õigus. Madam Lotty ei tulnud ja ei tulnud tagasi. Meie ootafime kuni kell kaheteistkümneni, ja kui ta siis ikka weel nähtawale ei ilmunud, wõtsin sulase kaasa ja läksin kiwimurdu. Seal leidsime lastingu murdunud olewat. Teate ju küll, see wana aed seal ülewal serwal. Aga madam Lottist ei oinud midagi näha. Tähtmata tõusis mul aindus, et temale eht elu kallale liputud ja ta kiwimurdu tõugatud. Nii läksime jälle alla ja otfifime all laternaga, aga ei leidnud midagi. Meie ei julenud ka just üsna alla minna, seft seal on palju weeaukusi, kuhu pimebuses kergeste sisse sattuda wõid, nii et wälja ei pääsegi. Meie kuulatafime hulga aega, kas eht appihüdmist wõi ägamist kuuleme, aga kui õid rahulikult jäi, tulime koju tagasi. Täna hommiku aga ei andnud minu proua mulle rahu. "John", ütles ta, "sina pead igal tingimisel oma kohust täitma. Embkumb, kas otfid nüüd weel lord kiwimurru läbi wõi lähed kõhe politseisse." Noh, seal tegin oma teiepoolele seda meeleshed ja otfifime julasega kahetsefi weelombid läbi. Ja õige, seal leidsime kõigestagawamast õnnetu noore proua surrukaha — peaaegu aratundmata. Pea täielikult lõmastatud. Näitab peaaegu nii wälja, nagu oleks tal esmalt pea puruks lõõdud ja ta siis alla kiwimurdu wijatud. Ma jätfin oma sulase sinna walwama ja kihutafin kõhe siia, et teile asjalooft teatada. Minu wana mära pole oma eluajal weel nii palju taga kihutada saanud kui täna."

Inspektori nagu oli märkfa tumedamats lõõdud. "Ma tulen kõhe teiega kaasa, mr. Price," ütles ta. "Õidte see aff esiotja igatihe ees sügawas saladuses, seft esiotja ei tea ju weel wahet teha, kas siin õnnetuse, mõrtsukatöö wõi enesetapmifega tegemist on. Sgatahes olete täielikult ja ustayalt oma kohust täitnud."

Weerandtund hiljem õidits politseiinspektor wõdrastemaja peremehega ja kah ametnikuga kiwimurru poole. Kui see peaaegu juba nähtawal oli, kihutas üks ratsanik nendest mõbda. See oli Robert Jones, keda rahutus kiwimurru juure ajanud, et kindlusele jõuda, kas Lotty weel elus oli wõi ei. Kui ta aga sulast mustja, eluta kaha kordwal wahti pidama nägi, kihutas ta tulnud teed jälle tagasi, otsetui oleksid tal turjad waimud kannul.

"See oli ju mr. Robert Jones," ütles inspektor otfaesfti korjutades. "Õm, kas wiimats kuri südametunnistus —" Mis ta weel selle üle mõtles, hoidis ta enda teada.

Koroner (ametlik surrukahade uurija), kes inspektoriga kaafas õitnud, oli esimene, kes surrukaha juure astus. Ta ei suutnud esiotja muud midagi kindlaks teha, et see noor naisterahwas surnud on ja et surra arwatawaste uppumifeturm on, weeaukus nimest. Ülewalt alla kukkudes olla ta arwatawaste wastu suurt kashupanta kuttunud ja pea purustanud.

Kui surrukaha kaasa wõdetud linasse oli mähitud, tõseti ta wankri peale. Sügawas waiufes õitfid ametnikud jälle Wingatesse tagasi, kus surrukaha esiotja politseihoone keldrisse seati. Riiete läbiotfifimifel leiti dokument, mis küll täielikult läbi ligunenud oli, mille kirjast aga siiski selgus, et see Robert Jonesi ja Lotty Jonesi, sünd. Helmerfi laulatusetunnistus on.

"See asi näitab mr. Robert Jonesi kõhta üsna tõsine wälja," ütles inspektor koronerile, kui nad juba korteris olid. "Sgatahes wõid ju siin ainult õnnetu juhtumifega tegemist olla, siiski aga tahan asja arutuseni teda filmas

pidada ja oma meestele käsu anda, et nad teda päeval ega öösel filmafi ei lajats. Kui ma ta paljalt oma tahtluse peale kinni võtaksin, ja pärast selguks, et ta süüta on, satuksin oma ülemuse ees kaunis täbarasse seisukorda.

„Ülepea on õige imekil, mis kõik viimasel ajal Haldoni mõijas ette ei tule,“ jattas ta pead raputades edasi. „Õdigepealt kerkiwad äkki kaks wanaherra depoege wälja, nimeb mõlemil ühesugused ja tahawad mõlemad need õiged pärijad olla, siis jääb mr. Tremont ise automobili alla ja nii raskete, et nüüd juba mitu nädalat nagu surnu maas on, ja ühtlasi keerleb Irene Pratti ümber sopane lugu, millesse ju ka üks nendest mr. Robert Jonesest segatud on, ja lõpude lõpuks kihutatakse mr. Bob Jonesile kuul tagant selga, ja see teine Jones seisab raste mõrtsukatöö tahtluse all. Ülepea näib ta suur võrukael olemat, see Robert Jones, sest kui laulatusetunnistus õige on, on ta ometi abielus, aga niipalju kui ma kuulnud olen, kofiwat ta niijama nagu ta nimelaimgi mijs Tremonti.“

„Wõib olla, et ta wahapeal oma naisest jälle lahutada on lastnud,“ arwas koroner. „Teate ja isegi, inspektor, kui liblitawiiisi teregelt need näitlejannad elawad. Arwatawaste tahtis naine tema käest ainult weel raha wälja pressida.“

„Noh, külap aeg näitab,“ müriwes inspektor. „Agatahes oleks parem, kui neid mõlemaid Haldonisse sugugi poleks tulnud, sest nende läbi olen nüüd mina oma meestega ühtsoodu ametis. Kümnel aastal pole mul nii palju tegemist olnud kui praegu.“

„Sa jah, teil oli õige laisaelu, herra inspektor,“ pilkas arst. „Aga ei ole terwisele sugugi kahjulik, kui jälle pijut liikuma saate, seft wiimaste aastate jooksul olete päris patjaks juba läinud.“ (Särgneb.)

Wäljamaa sõjawäe saadikud lahingukäiku filmitsemas.

Meremehed.

Otto Höder.

(Särg ja lõpp.)

„Tere ka!“ teretas mõni nädal hiljem Pieter Sörensen arsti, kui see oma poja feltis tema wilkuwajunud majakajest merekaldal mööda läks. Ta seisis ufse ees, piip suus, kuitd suitsetas „külmalt“, seft et tubakat kodus polnud ja tema ise küsimuse ees seisis, mida ta tastus kõliseswa kahetümneühelja kopika eest pidi ostma — tubakat wõi leiba . . .

Arst, kes niisamuti lühikest meremehepiipu suitsetas, jäi teretades seisma ja silmitses wana meremaru naeratades.

„Wististi olete küll lugusi luuletamas, kui külmalt suitsetate?“ küsis ta.

„Ei wõi ütelda,“ wastas Pieter, ennaft nii seadides, et tuul teise suitsupilwed tema ninasse kandis. „Olen ma siis kapten Dugge, et luulet näppudest pean imema? Ei, herra, see pole minusuguse mehe asi. Pealegi suitsetate õige peent tubakat!“ Ahnelt hingas ta suitju suhu. „Ei, sellepärast ei ütelnud ma seda mitte — ei!“ kähwatas ta haawatult, kui arst talle tubakatotti pakkus. „Olen üleüldse maitseasjus ifeeralik — olgu siis paar popsu.“ Ta toppis piibu täis ja pani tule ka koha peale. „See, wõib suitsetada,“ kiitis ta, „aga teie peaksite Henningi peent sorti proowima — on see aga tubakas! See seisab tal kuiwatatud kalade ja määreõli kõrwal ning on siis ka fena maitse omandanud!“

Poiss, kes arsti kõrwal seisis, oli arsti juba mitu korda edasiminekuks kutsunud.

„Tule, isa, lähme kirwa ostma!“ meelitas ta nüüd.

„Poiss ei anna mulle rahu,“ seletas arst naeratades.

„Tema on kapten Dugge lapelapsega sõbraks saanud ja tahaks teda mõnens päewats oma juurde. Tahtsime parajaste sinna minna.“

Pieter Sörensen noogutas piklamiisi pead.

„See, ei tea, kas ta annab. See on nimelt ta poja Klauusi laps — ja wana ootab Klauusi tagastulekut.“

„Ma kuulsin seda ka ja mul on wanast mehest kahju!“

„Ei tea, kas maksab!“ Pieter Sörensen imes piipu õige kofuhoidlikult. „Kapteni ei maksa kahetseda — ta ootab

iga päew Klauusi tulekut, ja õnneline, kes weel wõib lootat!“ Ta nikutas mõteldes pead. „Tean küll, mis see tähendab. Olin kord ka naisemees ja mul oli kaugel naise kodukülas maja — kaugel. Ka minu wana isa elas minu juures. Oli mul aga naine — nii armas! Kuid mul polnud taft kasi, olin alati merel. Mõnikord läks aasta mööda, enne kui jälle koju sain. Aga mul oli ometi wõimalus enesele ette kujutada, et mul kodus midagi armjat oli. See wiisus mult wäljas soolaförbes küll nii mõnegi õõ rahu, aga ta tegi aja ka lühikeks. Kuni ma kord jälle koju tuln ja oma maja enam ei leidnud. Merewest — herra — terwe külla oli merde kadunud, inimesed ja loomad, warandus ja elu — kõik. Kaks õõd ja kaks päewa loowistime wäljas sadama ees, et fisse saada — ja teifel öösel sündis see. Wõimalik, et minust isa ja naine mööda ujusid. Ei tea, herra, ei wõi ütelda ega teada. Aga ma annaksin selle eest ei tea mis, kui weel loovia wõiksin, nagu see wana mees!“ lõpetas ta karedalt ja pööras kõrwale. „Tuleb mulle parajaste meelde, et Dugge Tiina siit natufese aja eest mööda läks. Wististi läks ta külasje poodi.“

„Noh, siis räägime seni wanaga,“ otustas arst ja sammus edasi.

Mõteldes wahtis Pieter Sörensen neile järele ja hakkas siis jälle mõtlema, mis ta oma kahetümneühelja kopika eest kõige kaulikumalt wõiks osta, seft pajutijaamijeni oli weel kaks-kolm päewa aega.

Pool tundi läks sedawiisi mööda, siis langes ta piik nagu kogemata kapten Dugge lapelapse linawalge pea peale. Üsna oma muiduse moe wastu lähenes paljasjalgne tiitarlaps teed mööda norus peaga, ja kui ta majast mööda sammus, nägi Pieter Sörensen, et tiitarlaps nuttis.

„Kuule, Tiina, ma usun, kas nutad?“

Hartus jalgel pani ta lapse tee kinni ja silitas nii õrnaste, nagu oleks see toores muna olnud, lapse pead. „Mis sul on?“

„Tädi löõb mind — ja mina ei wõi midagi teha, et kaupmees Hennings enam ei taha wõlga anda,“ nuttis laps nuuksubes.

Pieter Sörenseni seisat muutus iseäranis kangeks ja ta nägu peaaegu mustaks. „Sa tahad ütelda, et ta teile wana-
isa õhtuõõgi jaoks enam wõlga ei taha anda — mis?“
Laps nitutas pead.

„Tädi ütles, et mind lõõb, kui ma midagi ei too,“ nuuf-
sus ta uueste.

„Sü, parem oleks, kui ju tädi põrgus parema koha
saaks!“ urises Pieter Sörensen. „Mis pidid ja poest tooma?“

„Beerandnaela pekki, tats muna, weerandnaela wõid
ja wõe kopika eest jahu.“

Pieter Sörensen pistis käe püksitaslusse ja kolistas seal
peituwaid rahasi. Probleemi lahendus ei walmistanud temale
nüüd enam waewa.

„Sina tuleb minuga ühes, Tiina — räägime poeme-
hega weel kord. wististi effis ta. Ta ei teadnud wist, et
see wanaisa õhtuõõgiks läheb.“

Wende sõnadega oli ta lapse käest juba kinni wõtnud
ja sammus tema seltsis edasi. Aga et ta sel kombel liig
pikkamisi edasi jõudis, siis wõttis ta lapse süle ja sammus
nüüd tuuletiwul edasi.

Boe juure jõudes, pani ta lapse käest maha ja kästis
ennast wäljas oodata. Tema ise läks kornwiga poodi ja pani
poewtse enese taga niisuguse nõstuga kinni, et selle külge kin-
nitatud kell kõwaste kõlilema hakkas.

Hennings oli rahulikult piipu poputanud ja ajalehta
lugemnd. Nüüd tõusis ta üllatuna, ja tema kohmetus kas-
was weelgi, kui ta suure mehe käes wäikse Tiina toidukorwi
nägi.

„Beerandnaela pekki ja tats muna ja weerandnaela
wõid ja wõe kopiku eest jahu!“ lamandas Pieter nii kõwa
häälega, nagu lamandaks ta paadi täit mehi merel maru
ajal.

Hennings oli selle tellimise kord juba saanud, kuid ta ei
laufunud sellest sõnagi, waid hakkas nõutud asju ruttu pak-
kima.

„Morsele?“ küsis Pieter.

„Kolmkümmendseitse kopikut, Sörensen, aga —“

„Süre oma „agade“ kätte, ihustoi!“ mõirgas Pieter,
otkis taskust raha wälja, luges lauale. „Kas ja nüüd tahad
wõi ei, aga kahetsa kopikat pead ja mulle juba laenama,
mõistad?“

Henningsi juu ja nina awanesiwad, aga rääkimiseks pol-
nud tal wõimalust. Sest otja pörutas juba:

„Minul pole sellega asja, kui sa ühe wana mehe näruse
kolmekümme seitse kopika pärast sõdmata lafed woodisse
minna, seda andtu sul taewas andeks ja lastu sind niikaua
paastuda, kuni sa mustaks läheb.“ Sa pani peki korwi ja
tõs is käe ahwardades uiles. „Aga kui sina minu tänasest
õstmisest sõnagi nõhised, siis läänan ma ju kaela kahekorra
ja sõidan sinu seltsis läbi korstna sinna, kust sa pärit oled —
põrguline!“

Enne weel kui kohmetanud kaupmees suust sõnagi wälja
sai, oli Pieter Sörensen poest jälle lahkunud ja ukse oma
taga pauwudes kinni tõmmanud. Aga kui ta wäikest Tiinat
nägi, kes temale aralt otja waatas, paistis ta nõost aina
päitepeaiste. Jälle wõttis ta lapse käe peale, ja teel tegi
ta wahetpidamata nalja, kuni lapse kartus wiimase raafuni
kadus ja ta tema küsimiste peale walmilt wastuseid andis.
Peaaegu wanaisa majani kandis ta lapse; alles siis pani ta
lapse sülele maha.

„Nüüd jookse asjadega koju, Tiina — ja et sa tädile
ega wanaisale midagi ei räägi — eks.“

„Oh, mitte sõnagi!“ kinnitas laps truusüdamiselt ja
tahtis kornwiga minema lipata. Kuid siis jäi ta ometi weel
wiititades seisma.

„Noh, mis sul weel on, Tiina?“ küsis Pieter imestades.
„Lootuse järele oleme ometi kõik muretsenud, mis?“

Wastuse asemel pani laps korwi maha, sirutas käed tema
poole ja ulatas talle huuled wastu.

„Ma tänan sind ka!“ kogeles ta.

Silmapiilk wahtis wana merekaru temale kohmetult otja,
siis langes ta liiwa fiske lapse ette põlwili, ja silmapilgu
hoiðiwad talw ja kewade, mõlematel puhtad lapsesüdamed
rinnas, üksteise ümber õrnaste kinni.

* * *

Nädal hiljem seisid paksud udupilwed mere kohal ja
Pieter Sörensen seisid lõdijedes oma maja ukse ees. See
kord wahtis ta terawaste maantee peale, ja kui ta udu sees
noort arsti nägi üles kerkiwat, ruttas ta temale kätu
wastu.

„Sei, doktor,“ hüüdis ta juba kaugele, „kas wana kapten
Dugge juure lähete?“

„Muidugi. Wanaherra ei meeldi mulle. Juba kahetsa
päewa on woodis — neerupõletik!“

„Kui teie seda ütlete, siis peab see tõsi olema!“ urises
Pieter. „Ma ei usuks ta haigustki.“

„Paratu on ta seisukord üsna kardetaw, ja kui palawit
weel tõuseb, wõib —“

„Sü,“ urises Pieter Sörensen sügawa passihäälega.
„Head ei ole temast ial ustunud ja ta wõiks wallatuse pärast
surragi, ainult et ta minu kõige uuemat lugu ei tarwitseks
kuulata — ja mina mõtlefin oma kõige toredama loo ainult
tema pärast wälja — tähendab: tuletasin selle endale jälle
meelde. Sü, kui teil selle wastu midagi ei ole, siis tulen
teiega ühes, doktor, sest ma ei ole teda enam wiimaseft
Henningsi juuresolemisest saadik näinud.“

Kõneledes sammus ta arsti kõrwal kiireste edasi, maja
poole, mis kaljude warjul seisis. Kõõgis leidiswad nad tädi
Rööne, inetu ja kõrme keelega naise, kes külatädidela para-
jaste wana kapteni terwise kohta teateid andis. Arst ruttas
trepist ules ja Pieter sammus talle pikkamesti järele, kus
juures ta oma raskete kalamehesaabastega ilmaaegu katfus
warwaste peal käia.

Ulewal wõttis doktor teda juba tõsise näoga wastu.

„Msi on pahem kui arwafin. Cilafest saadik on ahi pahe-
maks läinud, nii pahaks, et iga filmapiilk otja on karta. Ei
ole imegi, sest niikaua hooletusesse jäetud neeruhaigus ei
tunne nalja?“

Pieter Sörenseni filmad oliwad laiali lahti ja ta liigutas
huuli, ilma et suust sõnagi oleks kuuldawale tulnud
„Ütelge, doktor,“ kogeles ta wiimaks, „kas arwate sellega
et ta tõeste peab surema?“

„Bole parata. Surma wõitlus on juba alganud ja wis-
tiste taotab ta juba warsti meelemõistuse — aga mis teil
on, mees?“

Päris kohkudes nägi ta, kuidas suurt mees warus ja
uksepidast tuge otkis.

„Läheb see teile siis nii südamesse? Mina arwafin et
waenlased olete.“

„Ei tea, miks see nii südamesse peaks minema?“ urises
Pieter, kelle teel ainult raskeste sõna kuulis. „Muidugi ei
salli ma teda. Aga see tuleb tema poja pärast — tema
Klaus ja mina rippusime kord ühe palgi küljes ja lohusime
wees, ja kummagil ei olnud käepidet ja — jah, Klausil oli
otja ees sügaw haaw ja ei suutnud ennast kauemine hoida.
Sa kui ta seal mulle hüüdis: „Päästa sina enda, seltsi-
mees, minu elul on nii kui nii ots — ja läheb ja koju, siis
terwita mu wana isa ja tröösti teda!“ Ja see oli tema
wiimane sõna. Sellega kadus ta merepõhja. — Doktor, see
oli alles mees — täis mees! Niisugust teist ei leidu! Ja
mina pidin iseennast kinni hoidma ja ei wõinud teda aidata,
ei saanud teda päästa. Ja wana armastab teda nii wäga.
Tont wõtku, doktor, ärge wahtige mind nõnda — nõnda
lolliste! Ma pidin ju wanamehe mõtted mujale juhtima!“

Ta pööras kõrwale ja äigas käiksega üle näo. Siis
astus ta warwaste peal tuppa, kuna arst trepist alla jookkis,
tädi Röönele wiimaseid juhatusi andma.

Loas wõttis Pieter woodi ääres istet ja silmitse woo-
dis lamajat isefuguse näoilmega.

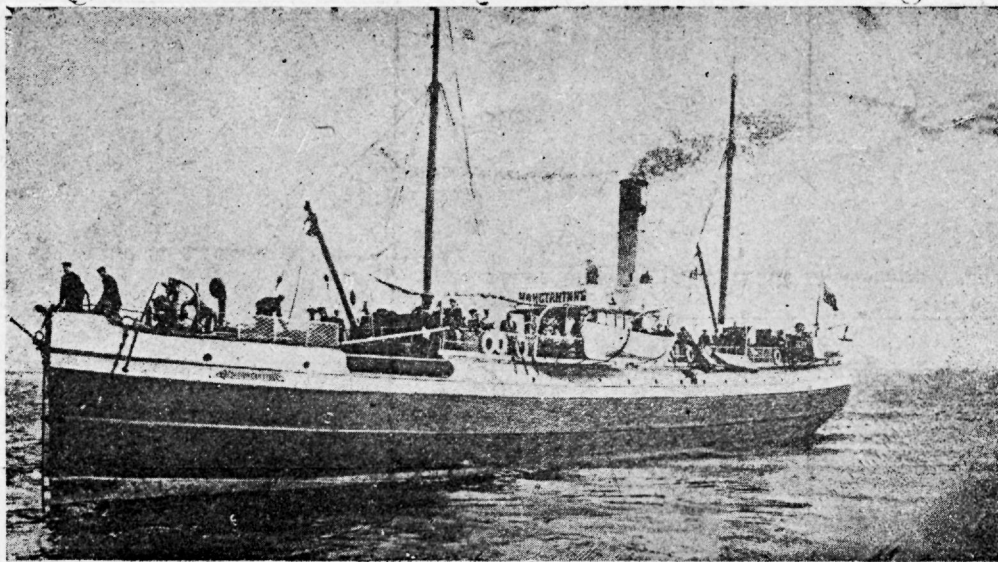
Rehkõõ oli juba käes, kui kapten Dugge filmad awas ja
segaselt pilgul ringi waatas. Majas walitses surmawaitus,
ainult wäljast kajas merekohin tuppa. Weetõus langes ja
ühes temaga wana meremees.

Pieter Sörensen oli lambi kätte wõtnud ja lastis selle
walguse wanafese näole langeda.

„Hallo, wana laew!“

Aga rauk ei tundnud teda enam ära. Silmi pilgutades
wahtis ta teda ja raputas siis kurwalt pead.

„Ei, sina ei ole minu Klaus. — Aga ta käis juba
toas. Nad arwafiwad, et see wõõras oli, aga — tema on

Kewadisel õhtul waikes wees.]

minu Klaus — oma poega ma ju tunnen! Ja ta oli siin ja nüüd ei saa ma teda enam näha!" kaebas ta, kuna ta pill rahutult toas ringi uitis.

"Ole rahul, isa, varsti saad ja teda jälle näha — oma Klausil! Ma usun, ta seisab juba meie kõrval!"

Püsimata kobasivad surija sõrmed waipa mööda.

"Ja lubas ju minu juure võtaks tulla, mu Klaus," hüüdis ta kõledalt. "Mispärast peitfid ja ta ära, Pieter Sörensen — ahaa, ma tunnen sind — aha — viimane lord löin ma ju üle — sinu, sinu, ja magedaweelakujaja."

Siis läks ta waim jälle segaselt, ja ikka waljumine ja waljumine hakkas ta poega hüüdma.

Tema hüübed kivistasid arsti sammusi, kes pimedast õõst hoolimata weel haiget waatama ruttas.

Kui wana kapten all tojas ta sammu kuulis, katkus ta ennast wiimase jõuga woodis istukile ajada, ja ütlemata suur igatus säras ta wilkuwatest silmadest.

"Klaus, mu laps, et tule ju — mispärast lased ja oma isa nii kaua oodata? Mu elu on ju sinuta nii ütsik; mu poisj — tule ju! Ma olen wäsinud, aga ei wõi enne minuba, kui sina oled tulnud, mu poeg!"

Silmapiilgu seisid Pieter Sörensen liikumata ja wahtis tarretult rauga peale. Siis kumardas ta tema kõhale.

"Haloo, wana majo, sinu poisj on tulnud ja lased läksida, kas ta tohib tuppä tulla!" kirjendas ta haigele kõrwa sisse.

"Minu Klaus — tule, tule!"

"Dota, ma toon ta kohe siia!"

Paari pika sammuga oli tuger mees ufest wäljas. Trepi ülemisel astmel sai ta arstiga kokku. Kui ta arsti õlast kinni kahmas ja teda niimoodi seisatama sundis, wärises ta teha ärewusest.

"Pange tähele, doktor; nüüd kirjutan mina lord retsepti. Wanamees seal toas ei juuda ankrut üles winnata, emme kui ta oma poega Klausil on näinud. Ja nüüd ärge süljale mulle supi sisse, doktor; ilusamat juhust, wanale wästile ninanipju teha, mille sisse ta wiimase päewani saab uskuma, ei wõi ollagi. Sellepärast olge wait. Mina tegin tule toas wäitfets — ja nüüd: krae üles ning minu meremehe kübar sügawale pähe! Ja, nüüd näete peaaegu nii wälja kui lendaw hollandlane — ja nüüd ruttu tuppä wanale mehele surmatundi lähemaks ja kergemaks tegema!"

Kende sõnadega läkkas ta arsti, kes waewalt teadis, mis temaga sündis, üle läwe tuhmiti walgustatud tuppä.

"Surra, kapten Dugge — siin on teie poisj — teie Klaus!" hüüdis Pieter pörisewa pasifihäällega, kuna jämedad pijarad tal üle päiwitanud põstede alla weeresiwad. "Praagü wistas ta antru wälja — ja siin ta on! Ja mina wandusin talle teie Liina eest hoolt kanda. Jumala tõsi, wana merekaru!"

Wanafene oli enda woodis istukile ajanud. Iga teha- liige wärises tal ärewusest.

"Pieter Sörensen, sina oled küll suur walelik," kõdrutas ta nagu hääl päiwil, "aga nüüd lord oled ja tõtt rääkinud, sest seal — seal seisab mu poeg — ja sellepärast peab sind — meie Jumal õnnistama — ja — Klaus, mu poeg — mu armas, armas poeg, sina oled jälle siin!"

Ja lõpmata igatsuses sirutas ta käed liikumatast läwel seiswa kaju poole wälja.

Siis raius wilatimees ankrudie katki, ja kapten Dugge purjetas wärste õnnetuule poolt pinewile aetud purjedega igawikuse.

Kui mõlemad mehed pillamisi tagasi wajuwa teha õrnaste patjade peale asendasiwad, oli ta juba surnud.

* * *

Kui Pieter Sörensen toiduwalgel jälle koju poole sammus, wäike Liina ihe kae kõrwal ja Liina riidepambu- fene teije otjas, siis surus aastate koorem ta turja elus esimest korda küüru.

Kui ta siis unise lapse oli oma woodisse ajendanud ja woodi kõrwal lamatlikult nii kaua oodanud, kuni laps rahulikult magama jäi, siis waatas ta tühjas ruumis ringi nagu midagi otsides, mis ta igaweste kaotanud. Siis astus ta seinal rippuwa pisike peegli ette ja filmitses ifennast ifeäralikult krimpju tõmmatud suunurladega.

"Ma usun, sina hakkad weel ka wana naise kombel nutma, sina, juitjetatud heeringas!" urises ta ifeoma peeglipildi wastu, kui nägi, et ta filmad kahtlaselt märjad oliwad. "Parem naera, et ja wanale Duggele kõigehullema luulejutu igawefeje teele kaasa andsid — ja tema uskus jeda tõeste ning juri õndfaste. — Ja kas ei ole tema lugu ehk parem kui sinul enefel; temal on ta Klaus ja wähest wübib ta nüüd taewas minu naise juures ja wübib sellele seletada, misjugune suur waletaja ta mees on: õnneks tunneb mu naine mind aga paremine. — Noh, ütle, wana wares, miks ja nutad? Parem wilista mõni lustilik lugu!"

Rudolf Matens,
Jõgisoft.
Kodus parandusel.

August Juhanson,
Tartumaalt.
Vegevas sõjaväes.

Süri Bella,
Risti kibeltonnast.
Vegevas sõjaväes.

Johannes Kujamäe,
Albu wallast.
Vegevas sõjaväes.

Martin Uus,
Albu wallast.
Vegevas sõjaväes.

August Affel,
Tallinnast.
Satsamaal wangis.

Eduard Peterson,
B. Kuusest.
Vegevas sõjaväes.

Johannes Rätsep,
Terlepa wallast.
Vegevas sõjaväes.

Jaak Tiri,
wabatahtl. Wiskandi kreisist.
Vegevas sõjaväes.

Jaan Schprent,
Wiskandi kreisist.
Vegevas sõjaväes.

Ta seadiski enda, jalad hartus, seisma ja katsus ta wilistada. Aga esimeste toonide juures peatas ta, istus woodi ääre peale magawa lapse kõrwale, peitis näo kätte juure kae wahese ja tegi seda, mida ta enesele surmani ei juutnud andeks anda ja mida ta isegi siis polnud teinud, kui meri ta naise talt oli ära rööwinud — nuttis kui laps.

Aga kui pärast päike wäiksele Tiinele näkku paistis ja ta üles äratas, seal nikutas ta filmapilgutawale lapsele noogutades pead.

„Wäljamaganud, mis? Nüüd tuleb kohwikeetmine, laps. Sellejuures pead sa mind aitama, sest nüüd olen mina sinu wanaisa. Ja jah, imestad küll, aga ei aita. Pead leppima. Lädi kõõne leiab mujal teenistust, sest taewaisa on su wanaisa oma juure kutsunud. Nüüd pead sa minu juure jääma ja minuga rahul olema ja minu wastu hea olema, kuni sa suureks saad ja iseennast wõid aidata — mis?”

Laps sai kõigest, mis Pieter ütles, ainult wähe aru, aga ta sirutas käted õnnelikult Pieteri poole wälja, kelle filmad õrnaste sõramata hakkasid ja kes kõigist inimestest dieti ainus oli, teada laps armastas.

Seal wõttis Pieter Sörensen wäikse Tiina oma rinna najale ja palus Jumalat, et see temale weel tofina aastaid annaks lapse suureks kaswamisels ja wana Dugge arwe täielikult tajategemisel.

Mialilled, ilupuud ja ilupõõjad.

Miatöö õperaamatu II. wiht.

140 pildiga, hind 1 r. 50 l., kawas köites 1 r. 75 l.

Saada igas raamatukaupluses.

Cesti sõjameeste kirjad.

28. märtsil 1916.

Meil on siin juba kewadeilmad. On juba kaunis soojad. Maa lähed rohelisteks ja kõik loodus hakkab tärkama. Kui ilm on selge ja päikesepaisteline, siis lendawad igapäew Saksa tuwikesed pea kohal ja juba hommiu wara algab jaht nende peale. Lastakse suurteidega ja ka kuulipildujad masindawad mitusada kuuli minutis wälja. Niisama ei puhka meie lenburid ja teewad ka oma lõbusõitust. Noh, siis algab nende poolt weel kangem lastmine, nii et pealt waadata päris tore etendus on. Kuulu järele on meie omad paari päewa eest nende kaks aeroplani maha lastnud.

Mõni päew tagasi, kui meie eelseisukohtade marsisime, jäin mina oma koludega õffeks minema. Sõitsin wersta neli. Oli päris tore waade. Paar wersta tagapool lastekraawist oli selge õõ. Kogu see aeg walgustas sakslane meie seisukohti küll proshektoritega, küll raketidega — päris tore harjuwärawa mäe tulewärt köhe, wõi weel toredam; tuled olid igakarwa. Aga mis waritseb selle kõige taga? Surm, häwitus ja — purustamisemasinad. — Üle teise õõ oli meil wäike nali: sakslane saatis mitujada pommi meie poole. Oli nii hirmus mürin ja ragin, nii et kui lähels maakera puruks. Dotafin, et millal siis mõni suur tshumandan selle halupi peale lendab, kus mina elutsen, aga siia ligi ei lastud. Lastmine oli 1—2 wersta kaugemale. Loodetawaste tuleb warsti suur werepulm, liikumised lähewad kergemaks ja teed paremaks.

Kõiki terwitades

Willem Rubin.

S. Jürgenthal,
Tallinnast.
Suurtüüritöelase sõjav.

Rudolf Mateus,
Tallinnast.
Suurtüüritöelase.

Karla Akfel,
Tallinnast.
Tegewas sõjaväes.

Karl Sibrits,
Karksi wallast.
Tegewas sõjaväes.

Vladimir Leppt,
Liiwimaalt.
Tegewas sõjaväes.

Aleksander Kosberg,
Kurna w.
Sakamaal wangis.

Julius Trenzfeld,
W. Koelast.
Tegewas sõjaväes.

Johannes Noorenberg,
Pärnumaalt.
Tegewas sõjaväes.

Jaan Miklii,
Saapsalu tr.
Tegewas sõjaväes.

R. Läte,
Siimuna kibelt.
Tegewas sõjaväes.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Bootele Mesikäpp.

XXXVI.

Rodumaal walitseb tali, kuid meie sattusime edasi liikumisel sarnasesse maakohta, kus talwest juttu ei ole . . .

Saadeti meid luuramise äigule, maatuulamisele . . . Kui oma okastraat aia seljataha jätsime, ja weidi maad lagendikku mööda edasi liikusime, jõudusime wäiksesse, warjuriklasse herrastemaja aeda. Nädal wõi poolteist tagasi oli selles herrastemajas weel waenlase staab, kuid nüüd enam mitte. Elanikude poolt oli see herrastemaja juba ammu maha jäetud. Neljanurgeline õu, mis ennemalt korralik olnud, oli nüüd täies korras: siin oli sõrgloomade ja labjalandjate sõnnikut hunikutena, kattised waenlase moonawankrid j. n. e. näha.

Omajalal kaswatsid wist siin sihtjooneliste puhastatud teede ääres agatsiad ja ernepuud wallina — Nüüd wõis seda ainult aimata . . . Elanikud, kes tol ajal siin korra eest hoolitsewad, puhkawad nüüd unustatuna mullapües. . .

Kuigi muru ja lilled siin wäiksetel, soojadel õhtutel lõhnawad ning loffawad, ei korja keegi siiski nende taimede õisi arstirohtudeks, kui wanaste. Teed on plitkiwidega kaetud, kuid nüüd pistab metspetersil uudishimulikult oma ladwa nende wahelt wälja, niisama ka teised taimed. Kaewu salispuude wahed on pakfult rohuga kaetud, kuna kaewu ennamast tihhe sõnajala mets ümbritseb. Siin ja seal sirutawad põllutapud oma wääned üle tee. Kõik need taimed on nüüd aga kõdunemisetel ja oma esialgse wärwi kaotanud. Sügis on tööl oma surmawa õhuga . . .

Metsikus olekus õunapuud noogutawad kurwalt oma raagokatesi. Moonikuljused pikkade warte otsas pudenedawad wähemalgi puutumisel.

Kusagil teeääres oli lihtne puupink. Ma istusin weidikefeks sellele pingile. Sedasama tegiwad ka teised . . . Juba wirwendas puulatwades widewik, kogu ümbrus oli amaruse mähtmes, ning kõik kujud imelikud, tujutad . . .

Liikusime edasi. — Suured männid kadusiwad amaruse kätte alla, ning näsiwad kui hiigla tunnimehed jõe kaldal seiswat. Punane, kui kuum süsi — wajus päike terawtipuliste mägede taha ja nii pidi loodus ja elu uinuma . . . All orgus aga hõimles midagi musta, ahwardawat, täis müstikalist hõimu.

Mägi näis kui hiiglaste hambuline lõug olewat. Näis, kui lamats seal hiigla hypopotamus, kes iga filmapiik walmis on saagi peale kargama oma peidukohast, et siis temaga alla jügawasse orgu kaduda, kus amaruse walitseb ja mets tuulepuhangu all oigab. Näis, kui sofistatsiwad need ridastiku kaswawad männid:

"Sattuge ainult sinna!"

Seal all aga näis nagu oleksid pöörajeks läinud waimud mässamas: — mõrgas oja ja paiskas oma jõudu wastu kalju seinu. Mändide kohal waiwnes tumehall udu ning wajus aegajalt ilka madalamale, agonilijelt mässawa ja walges wahus mihawa oja kohale, kui ärew waim, kes temale rahuldust ei suuda pakkuda . . .

Kõike seda nähes wõttis minus tahtmata kurbmeelsus wõimust ja masinlikult liikusin ma ühes teistega edasi.

Wõimati jõudusime meie suurema G. jõe kaldale, kus teijelpool jõe waenlase wiiekordne okastraat meile wastu hirtwitas. Weil kõigil oliwad aga peale piissi ja 35 padruni ja neljanaelalise käsi granadi weel kaitseaja lõikamiseks käärid kaafas.

Jõgi ei olnud sügaw ega siinkohal jooks käre. West, mis launis kiilm oli ja puristama pani, ulatas peaaegu rinnuni. Riides, nagu olime, sammusime läbi jõe, lõikasime traataia tasahiljuteki läbi ja pugestime hinge kinni pidades neile lähemale.

Õhis umbes kell ühe aeg õffel olla. Suurem osa faksilasi lõbutses oma jõulurõõmu, Bachusele ohwrit tuues. . . . Selgeste kuulbustwad nende naljad ja naisterahwaste hääled meie kõrwu. Mõned nendest magastwad norinal.

Üle kahetümne käsi granadi lõhkeid korraga nende kaewikutes. Mis seal nüüd sündis, seda põrgut on wõimata kirjeldada, seda surmalikku mõllu filmade ette maalida . . . Riisa, oigamised, naisterahwaste kirjatused. Täieline korralagedus ja peata ole! . . . Kui ma teiste seas nende kaewitu kaldale astusin, sirutastwad mõned meile tikud wastu, kuid meie piisilaeid surustwad nad maha . . .

Wõikalt lajas õhtu ühine „hurra“, mis wäga pöörase härja mõrgamist meelde tuletas. Meie töötasime kaewikutes, mis meie pommideft purustatud oli.

Siin oigastwad haawatud ja wäherdastwad oma were sees, mis ennast liiwaga segas, seal lamastwad surnud, tohtunud, klaasitanud piltudel. Bastik were hais, liibõride ja õlle lõhn. Paljud põgenesid . . .

Wõtsime kaks kuulipildujat, mitmed piisid, wiis kerge mine haawatud naisterahwast ja üheksa wangi kaasa ning ruttasime omade poole tagasi . . . Waja oli rutata. Waenlane wõis ennast peagi koguda, wastupealetungimist alata, ning meid piüida. Jõe kaldal ei tahtnud paar wangiwõetud faksilast wette astuda — wenelased ei pidanud nende juures pilka nõu . . . Jõudsimme õnnelikult omade juurde tagasi ja wast weeranditud peale selle alustastwad faksilased korratumast tuleandmist.

Wangid seletastwad, et õil ohwitserid umbes kuus wersta nende seljataha olewasse linnakesesse läinud, ühes halastajaõdedega „jõuluid“ pidama, ning kaewikutesse, kus nad üleüldse harwa wiibiwad, endi asemikudena ainult wahtmeistrid jätanud.

Ka alamwäeliste feest läinud mõned linna ja toonud sealt endale „meelelahutusjeks“ mõned awalikud naisterahwad kaasa. Paljud neist ei ole heaga tahtnud kaasa minna. Üks joobnud ohwitser andnud neile luba naisterahwaid „sõjasaagina“ uulitsal kinni piüida ja kaasa wõtta. Ragu näha, wäga omane komme nende barbarlastele ja wäga üüs jõulute pühitsemine.

Edasi seletastwad wangid, et nende ülemus kewadel meie poolt üleüldist pealetungimist tardab, mispärast siia iseäranis palju wäge ja lastemoona weetakse ning seljataguft kindlustatakse. — Iseäranis rõhutu olla sellepoolest Riia ja Düüna liin. Et wägedes tiidimus ifka rõhkem ja rõhkem maad wõtab, olla distiplin palju pehmem ning nüüd pigistawat ülemus sagedaste teise filma kinni — lubatawat nii mõndagi, millest ennem kõsjatadagi ei tohtinud. Ka antawat neile nüüd wahete-wahel alkohoolist jookist, mis fõrd suwel puudunud. Ragu wangilangenute olekust näha wõis, ei olnud see neile mitte meele järele, et meie nende pühade rõõmu rikkusime.

XXXVII.

Mõni päew enne jõuluid teatati meile, et meie siit liinilt lahume, rõhkem põhja poole liigume ja seal enne uuele tuleliinile minekut puhkame. — Nii siis rändasime, kuni oma endisesse seisukohta jõudsimme. . .

Siin anti meile nüüd wiltsaapad, pihkkasutad, soojad, wateeritud pükid, talimükid, kindad jne. Igapäew on meie komandol nüüd sullejooksuport käimas. Kes ei mõista, seda õpetatakse.

Esialt, kui sealt soojast kiiimast siia tulime, kus meid kare tali oma tuiskude ja kuni kümne pügalalise külmaga wastu wõttis, oli tuju halb, kuid suurem osa meist, kui põhjamaalased, tundsimme endid peagi kodus olewat ning sullejooksu priste teede afemel, tõi kõigeparema meelesolu.

Paar päewa enne jõuluid oli meil õnn oma kõrget Suhti, Keisri Majesteeti, terwitada, kes heaks oli arwanud meid waatama sõita. Elawust ja waimustatud meelesolu tõstis meites Tema kõne ja terwitus.

Pühad läksiwad meil wagusalt mööda. Saime meidi kingitust, niipalju, kui seda wäike Lambowi kubermangus olew Morshanski linnake oli saata wõinud. — Seal olid: — tubat, paberossid, suitsu- ja kirjapaber, phtiatid, kirja-

ümbritud, tikud, suhkur, seep, nõelad, niit, tubakafotid ja peju.

Ka ei puudunud meil pühadeetendusedki. Näitelawa, eesriide ja dekoratsioonide aset täitsiwad palatiriided. Kanti wäikene fars ette asjaarmastajate poolt. Olgu nüüd see etendus nii hea wõi kuri, kui ta oli, kuid oma otstarbet — nalja siinitada, täitis ta siiski. — Peale selle oli eeskawas weel diwertisement ja variete-cabaret. Seal esinesid meile punaseristid, soololauludega, seal oli deklamatsioon, wiulifoolo, mandoliinid, gitarrede ja balalaikade kwintet, ifegi ballet ei puudunud ja lõppude-lõpuks ruumikas talutares jalakeerutus lõõtsapiilli saatel.

Meie mehed ehitastwad jõe peale wiristese ja siin sõideti, nii et taewas kirju filma ees. Tundsimme wäikeft pühade rõõmu, lootuses, et tulewased jõulud juba kodu, omaste seas, mööda wõime saata.

Peab aga lõppe-lõpuks üttema, et elu siin puhkusel olles, iseäranis minule, fugugi ei meeldi. Kirjanduse puudusel on ta põrgu-igaw. Iga kolme päewa järele saame posti. Siis saan mina ta ajalehta. Meid seebin päris näljasena, ifegi kuulutusel saamad läbi loetud. Esimesel tuleliinil olles on elu selle poolest parem, et seal mahti ei ole igawust tunda. Wiimane on aga wäga paha selfiline, tüüktaw, tuju rikkuw ning meelesolu allakruuw. Päris pikifilmi ootan, mil ajal siit lahume — saaks erewust, meelelahutust, tuleks muutus sellele piinlik-tüüktaw igawusele. Käägitakse, et meie siit teisele liinile läheme, siis suudab ifegi uute maatohtade nägemine waheldust ja huwi pakkuda.

Mis teha, närwid on juba niiwõrd põrutatud ja rikud, et rahutu waim mingifugust puhkust ei tarwita, ei falli, waid tegewust, wahetpidamata jõupingutust ifkab.

XXXVIII.

Täna on 1. jaanuar 1916. . . . Ilus, selge, külm hommik. Lagendiku aärde, paksemasse metatukka on kirj noortest kuusetest ehitatud.*) Siin kuulutas meile seda nii armast lapsesõlwe jõulurõõmu meeldetuletawat Kristuje sündimise legendat — riigiuisu waimulik. Siia kogusime ka täna koku. Lumi õirgas jalge all ja eemalt kuuldas see, kui häälitteftwad tuhanded, sajad tuhanded rohutirtsud.

Raugemal tõmawad suurtükkipaugud, kuna nende saadetused — et meie mitte esimesel tuleliinil ei seija — umbes werft maad meist eemal maad wärijema panewalt lõhkewad. Salwise, selge õhu käes on nende lõhkemise mürtfud õudselt-tõmawad.

Tunnimehena ei olnud mul wõimalik kirikusse minna, et ühes teistega jumalateenistuseft osa wõtta ja sellepärast jäin ma kodu ning sammusin pikaldastel sammudel, soojad wiltsaapad jalas, talimiits sügawale pähe surutud ja paslik tugewaste ümber kaela ja kuskataguft seotud, oma wahitoha peal edasi ja tagasi.

Mõrudad ja pessimistilised on minu mõtted uue aasta algul:

Suurtükide pantude, kuulipildujate tiksumiste, piiside ragina ja õhulaewadelt allaloohitawate pommide purustuse ja alt ülesüstawatate shrapnellide prafsumiste muusikal sündis uus aasta. — Kui ta oma filmad awas, nägi ta sunnid wõitlusewäljadel lamawat saladuslik-rahulifelt, haawatuid oigawat ja surijaid wiimase walu trampides wingerdawat. . . . Dubsete ilutulestikudena põlesiwad kilad ja linnad. Häwines see, mida inimesed aastakümnete ja sadandate jooksul on siinitanud.

Rahulifud elanikud leidis ta metsa, mullaõobastesse peitu pugunud olewat, kust metsloomad ja linnud nüüd tohtunult põgenesid. Ohus lendasid metallitilkud kui sititad ja põrnitad surifedes. . .

Niifugustel oludel ja tingimistel sündis see möödaläinud aasta, kelle käes nüüd fõrd oli furra. — Ja kuidas elas see õnnetu aegade, see igawiku wärdjas, see möödaläinud aasta? . . .

*) Kiriku pilt ümus „Meie Matsi“ 84. sõjanumbris.

Dieta ei olnudki see kellegi elu, waid ühine wettinud õudsus. — Nagu ta oma eimesed sammud furnutehadega fillutatud teel astus, nii sammus ta sarnast werist teed mööda päew-päewa järele. Juba oma lapseas muutus ta tulekahjude ja suurtekiikide suitust mustaks.

Etiofja püüdis ta werelotkudest kõrwale hoida, kuid hiljem, kus ta nendega harjunud oli, ei pelanudki ta enam... Et ta midagi muud ei näinud, tuli ta arwamisele, et siinsel planeedil sarnane kord loomulik on.

Läänest hommikusse liikusiwad inimesejätised, kes õlle järele haifesiwad ja just nemad sünnitafidki waremeid. Nad wägistasid naisterahwaid, tappid lapsi ja raukasi, roojastafid Jumala templid, pühafid kodafi, rööwifid ja süttifid, Jumalat omale abits paludes ja ironiseerides, jefst nähtawal kohal oli neil lause — „Gott mit uns!“

Oma ennetuulmata alaсти häbematuses mürgitafiwad nad ka teifa wale, pettuse ja toorusega, mida nad oma keeles kultuuri nimetafid. — Ja selle kulturi nimel fikusid nad mitmed rahwused sõjakeerdu. . . Ja möödaläinud aasta mõtles, et sarnane peabki asjade loomulik kord olema.

Põllud, kus wili loffas, tallati kui maantee. Purustati toredaid lossid ja hooned prügihuniluteks. Kõkuforjatud pildid, raidfujud ja muu wanaaegne kunst, kui ka meieaegsed kunstifünnitused ning teaduslikud tööd, ei põletatud mitte üffinda maha, waid tunti ifegi selle üle rõõmu, kui nii kallihinnaline, ifegi sarnane warandus, häwines, mida ifegi küllaga üles taaluda ei suudeta.

Kodune pühadus, inimsufe rõõm ja õnn, kõik see pühiti metfikufe tujul ning selle asemale jäeti üffinda mure, piin, pisarad ja meeleheitmine . . .

Ühed otffiwad haawatuid ja wiifiwad neid piinamisele. Teifed otffiwad haawatuid oma elu hädaohuse andes, fidufiwad nende haawad ja hoolitfesiwad nende eest emaliku õrnusega. Sellejuures ei teinud nad wahet ei oma ega waenlase wahel.

Ühed rööwifiwad, teifed andfiwad oma wiimase warandusenatufefe puudustkannatajatele, näljastele ja waekstele lastele. Oliwad ife walmis libedat puudust kannatama, et sellega sõjaohwritel wähegi wiletust pehmenbada.

„Wist on see selleks, et sarnastada,“ mõtles möödaläinud aasta. „Kui kõik mõrtsukatf muutufiwad, oleks maa peal täieline põrgu ja — ei wõi ju kõik inglifid olla, taewariit ei ole weel tulnud!“

Üleüldse on aastad ühesugused. Nad sünniwad ja kaowad. Nad ei loo fündmufi, waid märgiwad neid ainult üles, kui regiftratorid. Nad on fissetuleku ja wäljamineku waamatu leheküljed — ajalooteadlasele materjaliks . . . Aga selles materjalis ei puudu ka omane sünnitus. — 1914 aasta regiftreris: „Algaf suur sõda germanismufefille ärahetmifets,“ ja möödaläinud aasta regiftreris: „Sõda kestab edafi. Germanismufe madu wäänleb weel fiia ja finna, mõllab, kuid peagi materdaks ta furnuks.“

Surnud on see aasta, kadunud aegade igawikku, kust ei ole tagafitulemist . . . See on omapäraline feadus, et aeg oma lapsi, aastaid, sõdb. Kuid seekord peab wist ifegi Saturnufele see roog wastif olema.

Uus aasta waatab hirmunult oma eelkäija furnuteha ja tormab kättetafumist aududes edafi . . . Mis toob ta meile? Tõotab ta parem olla kui möödaläinud aasta? Lõpeb tema elueal see kohutaw sõda?

Ei ole meie päiwil orakleid, ei ole, kes minu küfimuste peale wastata wõiks, ei ole teift, kes neid ämaraid, skeptififif mõtteid peletaks, kui lootus, ja temast haarame meie, kui uppujad õlekõrest, kinni.

Mulle tuli wahetus. Kehalifelt ning hingelifelt wäfinuna ning tiidinuna olin ma wahetufe üle õnnelik ning heitfin puhtama. Peagi fuitufin ma fägawas unes . . . Kui hea meelega ei tahaks ma igawefeks uinuda, et mitte näha seda õudfust, seda häwitufetööd, seda koledat laastawat sõda!

Sao Jorge linn Madeira saarel.

Mälestus lapsepõlwest.

Mind wanemad kiriku saatsiwad
ja lootusrikkalt järele waatsiwad.

Igaw aga oli kiriku tühjus,
halbem weel täie kiriku rühjus.

Igaw oli kõigega lauldagi kooris,
igawamaid sõnu weel jutlufest wooris.

Wanaema wõis seal lõpmata norutada,
õpetaja kõneci kodugi korutada.

Batt meil lasuda südame peal.

Seda aga nõudis mu südame heal.

Lõbu ja wabadust ihlas mu rind,
taldu aga kiheldas kiriku pind.

Mis fiis kuulata jutlust seal —

lõbus on luufida tänawa peal!

Las' fiis taadid ja eided seal jännata,
mina aga tahan luufida, rännata!

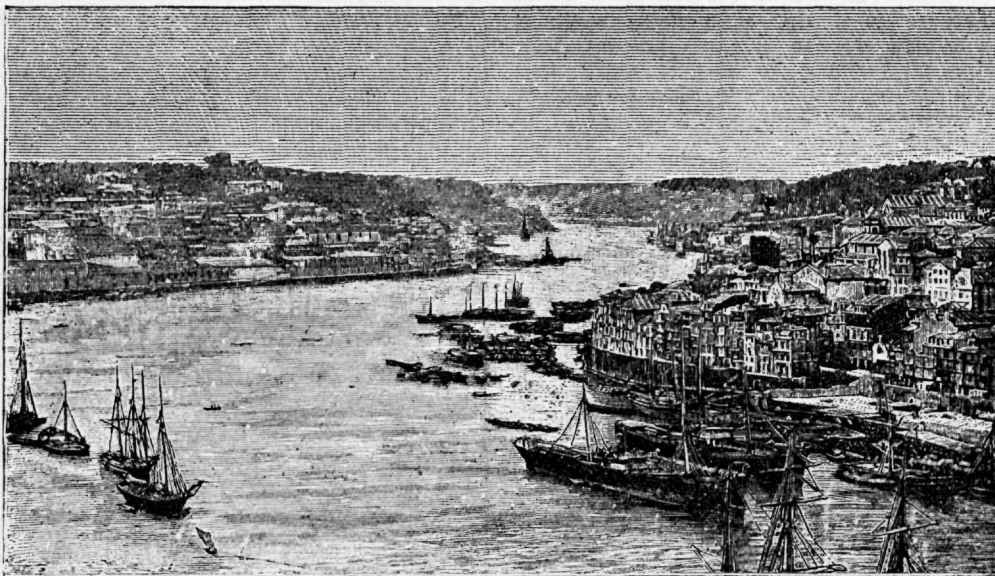
Wanemad aga kodus mind ootfiwad,

kirikus käijast nad õpetajat lootfiwad.

Kirikust mööda wiifid mind teed,
finna, kus kohawad, mihawad weed.

Richard Charles.

Meie Matsi järgmine (89.) sõjanummer ilmub
30. aprillil.

Kuldjarwe laht Konstantinopoli all.

Tuluõhtu.

Richard Charles.

Toimetusse tuli teatribüroo poolt kirjutus esimese näitejuhi tuluõhtu puhuks, kus selle tegewust rahwa ja näitekunsti kasuks taewani ülistades käsitleti.

„Algab!“ hüüdsin, kuna hirmuvärinad minus wõimust wõtsiwad.

Teie arwate, et see naljaasi on, kui toimetusse teatribüroo poolt kirjatükk esimese tuluõhtu kohta tuleb. Teie arwate, et sellega asjal lõpp on. Ei, teie eksite! Näüid alles algab jant, olgugi et tuluõhtude puhuks kõigi kohutawamaid ja hirmuäratawamaid tükkä walitakse.

„Näüid algab järgmiselt:

Esimese näitejuhi tuluõhtu järele tuleb teatribüroo poolt teine teadaandmine teise näitejuhi tuluõhtu puhuks. Siis kolmanda näitejuhi tuluõhtuks; siis esimese armastaja, esimese komikeri, esimese kangelase ja — näitlejannade, puhuks. Muudugi mõista järgnewad neile ka koge tuluõhtud.

Teie arwate, et sellega lõpp on. Ei. See on alles algus! Sõna „tuluõhtu“ on nagu kolerabatillus, mis kohutawa kiirusega laiali laguneb. Kõik tahawad tuluõhtuid.

Näüid tuleb kord teisejärguliste näitlejate kätte. Toimetusesse saadetakse kiri, mis, lahti wõdetud, ilka järgmiste sõnadega algab: „Teatribüroo poolt. Tuluõhtu selle herra wõi proua austufeks, edenemiseks ja edasiõppimiseks jne. jne.“

Näüid tuleb järg kolmanda järgu näitlejate kätte. Et teatribüroo ise nende wõimise kohta kahtlane ja meie weel enam, siis ilmub harilikult isik ise toimetusse, kellel tuluõhtu oodata.

„Kõik tuletab krahwi meelde, kellel siledaksuetud nägu ja tuttawad riided selgas. Meid olen wiist esimesejärgu näitlejate selgas näinud.“

„Sa teeb wiisaka kumarduse ja küübib:

„Toimeta ja?“

„Jah,“ wastan.

„Waadake, ma tulen teie juure palwega! Teie tunnete ju mind? Mis? Ei? Kudas on see wõimalik? Ma olen teatris peategelane. Ma olen esimene ja wiimane igalpool, ja kui ma puudun, on wõimata mängida. — Ma tulin teie juure palwega, et teie minu tuluõhtu puhuks midagi kirjutaksite minu raskest ja waewarikkast osast rahwa kasuks.“

Teie wiisaka kumarduse kunstniku ees ja teatan, et teatribüroo sellega ennem hakkama saaks kui mina.

„Sa wõtab tastust paberitüki wälja ja annab minu kätte Loen: „Teatribüroo booll! . . . Home on meie kalima näitleja Rare duludõdu, millest ausdadud bupligumi osawd-ma balukfime tulla. Kelel ei ole Rare waewarigas töö teat-matta? Misjuures osas temma tekew ei olnut? Igas. Sarnast jõutu on wähe leita me teadris, see on Keenius, see on teine Soldõpin jne. jne.“

„Olin illatud. Waatlesin isikut illewalt alla, aga mõistus oli tal wiist küll korras. Imestan, et ma teda sugugi ei tunne.“

„Sm! Aga ma ei tea ju, kes teie olete?“

„Teie ei tunne siis päris tõega mind? Imelik! Wäga imelik! Ma olen teatris — näojumestaja.“

„Waikisin ja mõtlen.“

„Nii siis, teie trükkite ära?“

„Ma ei tea, ei wõi.“

„Kudas? Miks? Eugege ta weel kord läbi.“

„Eugefin, aga tulin ilklagi otsufele, et awalbada wõimata.“

„Lubage! Ma ei tea, mis siin halba?“ küübis „näid-leja“ ja luges: „Tuluõhtu! Homme on . . . jne.“ Siis waatas küüsiwalt minu otsa.

„Ma tegin eitawa liigutuse.“

„Teate, ma jätan ta siia. Praegu on teatris proow, mille tõttu mul wähe aega on; pean näitlejatel habet ajama. Eht mõtlete järele . . . Nägemiseni!“

„Paberit mulle kätte surudes tegi ta wiisaka kumarduse ja lahtus.“

„Ma wiskasin paberi paberikorwi ja hakkasin kirjutama kui ma pilgu üle ridade lasin käia, lugesin: „Tuluõhtu Homme on . . . jne . . .“

„Wiskasin sule läest, haarasin wärste lehe, mis alles trükkimusta järele lõhnas, ja lugesin: „Tuluõhtu . . .“

„Ma mõtlesin, et sarnasel juhtumisel, kui pea segafeks kipub minema, sugugi halb ei oleks wärste õhu käes jalutada. Haarasin mütti ja astusin uulitsale. Kui mütti pähe tahtsin panna, kukkus sealt walge paberitene wälja. Tõsisin ülesse ja lugesin: „Tuluõhtu . . .“

„Erõostisin ennast sellega, et mütti paberikorwiks olin pidanud, ja jäin ühe kaupluse akna taha seisma.“

„Tuluõhtu . . .“

„Lõin pilgu kuhugi seina peale ja lugesin: „Tuluõhtu . . .“

"Tuluõhtu, tuluõhtu," sofistastin ma ja olin kindel, et mu mõistus forras pole. Ja nüüd alles selgus mu peas, et see alles algab. Homme tuleb esimene biiinemeister; siis näitelawatööliselised; siis kasja-daamed ja herrad; siis piletiwõtjad; siis saali pühkijad. Ja igaihele pean ma kirjutama: "Tuluõhtu! . . . Tuluõhtu! . . ."

"Tere!"

See, kes mind mõtetest äratas, oli teatri opereti seltskonnas baritoni-lauljaks.

"Teate uudist?" kõneles ta. "Tulewal kuul algawad operettitegelaste tuluõhtud. Ma loodan, et teie kui esimene muusika asjatundja meie linnas, kes meie tegewust ja edene-mist kauemat aega tähelepannud on, oma lahtet soowitust ei teela."

Seisin paigal nagu tulp ja lausufin wiimaks:

"So, nüüd algab minu tuluõhtu!"

"Bildinäitusel."

Pambu Peedu muljend Pikal uulitsal, Kanutigilde ruumides.

Seal, kus terwel talwisel hooajal "Krisantemide ballipidud," "muftlaste õhtud tantjuga" ja muud pealkirjasi tantju toime panemiseks wälja mõeldi; seal kus "konfetti ja serpentin," "lendaw madu," "pardon," "lendaw post", oma eesõigusi oli saanud; seal, kus talwe jookkul nii mõnigi fooja peaga kest uulitsale weere, kui ta õnnelikult "tantjupidu" tolmust ulfist wälja sai komberdada — seal, nendes ruumides, peatas mõni aeg enne pihi tõsine kunst, ja tema jüngrid panid omad tööd wälja ning rõmustastwad tallinulasi oma edu ja jõuga.

Bildinäitus . . .

Cesti nooremad ja wanemad kunstijüngrid oliwad endid "mobiliseerinud," lastid pöranda talweje tantju tolmust hästi puhtaks küürida (ei olnud wist kerge tööpesejatele) ja Kanutigilde ukseid olid seekord tõsisema otstarbe jaoks awatud.

Astufin sisse!

Juba kohe kasja juures piinlik olemine: riidehoidja, kucipatt, oli tuttaw nägu; mul tuli meelde, kuida ta mulle wiimati, ühel niisugusel ülewalnimetatud "maskeradil," kasulak wägise selga ajas, sest jalad ei tahtnud seekord sõna kuulda; ümbrus tuli meelde, tuli meelde seltskond, milles wiibisin, ja, oh häda: puna löi palge! Riidehoidja märkas mu kohmetust, kuid nagu "diplomat" kunagi, pigistas ainult ühe filmi kinni ja wõttis wiisakalt mu palitu wastu, teise, lahtise filmaga, mulle "diplomatiliselt" otša waadates.

"Sm."

Mis muud kui julgelt edasi! Siiski, mu kulm läks tahmatalt kunsti mõju all kortsu ja ma mõtlefin omas meeles: "tont wõtaks, et nad ka just siin oma pildinäitust pidid toime panema! Iga samm peal tulewad talwised patud meelde!"

"Wuih, häbene Pambu Peedu!"

Kuid nüüd ei olnud midagi parata: kunstinäitus ei ole pallipidu!

Astufin saali. Siin oli juba palju kobsakam tundmus. Ei ma näinud liihkestes kleitides "balli-neiusi," ei näinud jultunud pilkusi, ei tuntud tantjusuhti: pilka, sõleda näoga noortmeest, sabakuubes, hrisantemiga nõõpaugus; ei mürise-nud orkester "balloni" peal . . . Waitus ümberringi! Tõsised näod, pikajuukselised nooredmehed, "solid" preiid ja waitne surutud sofin. Siin ehk seal näed meie heasüdam-list, ümarquse näoga kodanikku, kes "mammaga" pildinäitusele olid tulnud. Nad waatawad tõsijelt ja uuriwalt, ning mõnegi pildi ees wenib "papa" ümarqune nägu pikemaats, pill küsimaks, ja, nähtud asja üle lahtlaselt pead raputades, sammub ta sõnalausumata edasi. Nende piltide ees peatab kauemat aega meie ajajärgust jowastanud noorsugu, ning ägedate liigutuste abil seletawad ja arutawad filmade ees olewat kunstitööd. Kas nad ka ise teadfid,

Wäljapääsemata seisukord.

"Teie, proua Winkel, ei wõi enesele ette kujutadaagi midagi hirmsamat: iga aasta sünnib minul laps!"

"Noh, eks katsuge paar aastat oma mehest lahus olla."

"Katsufin juba, aga ei aita."

—gl.

mida nad seletasid, on mul raske ütelda, sest et seda juhtumist ainult eemalt pealt waatafin. Teiselpool käiswad meie tõsisemad ja tähtsamad elujüngrid: mehed, kes "ümarquste nägudega papade" ja "jowastanud nooresoo" ketspaitkus ajuwad. O, need on ka kõigelebedamad! Katsugu ükski kunstnik nende meele järele olla! Harwa saab keegi selle õnne osaliseks. Nende meeste mõtet ja tundmust wõite ainult nende weidi pilkawa joone järele huulte ümber otsustada; ehk sellest põlastawast heatahtlifest pilgust, mille nad oma kaaskodanikkude, ümbruse ja piltide peale heidawad.

O, need pilgud, pilgud! . . .

Kui palju ei ole nendes teadmisi, kunstitunnet, haridust! Nagu tahaks need pilgud öölda: "lapsed teewad meile nalja — lassem neid meid rõõmustada."

Ei ole imeks panna, kui selle seltskonna ümbruses liikudes weidi kohmetuks lööd . . . Ei, ei! Talwisel "maskeradil" wõisin palju wabamalt kõndida . . .

"Kuid julgust, Peet — ja oled ka mees!"

Nii siis waatafin pilka . . .

Tublid mehed on meie noored maalikunstnikud, tõeste tublid mehed! Siida lähed päris rõõmsaks nende töösi waadeldes. Käid, waatad ja imestad! on see wõimalik, et meie Cesti noored kunstijüngrid midagi sarnast wõiwad luua?! Siida hüppab rõõmu pärast sees ja näpid wihaga seda wa' mammonatotti taskus, et selles mitte seda tarwilist jagu põlatud metalli ehk paberist ei ole, mille abil sa mõne niisuguse kunstitöö wõiks omandada, et laua weel tagant järele kodu istudes oma filma rõõmustada! Rahju, rahju!!

Seal seisn ma näituseks ühe wäljapanija piltide ees: Seda temperamenti, seda julgust, mis sel mehel on . . . See

on kunstnik! Ja äkki tuleb mulle meelde, et meil Cestis kunstnikka sugugi ei olla, ei võigi olla, sest et meie eestlased oleme! Seda ütles kord awalikult meie tuntud arvustaja ja kunstitundja K

"Wale," ütlesin ma talle vastu oma mõtete peale!

Waadake siin nende kolme-nelja kunstitöösi, et otjusele jõuda, kui palju häbematuft peab inimesel olema, et tõendada, nagu ei wõi meie, eestlased, mitte kunstnikud olla! Ma tähendasin ainult kolme-nelja — aga neid on rohkem, palju rohkem

Nüüd sammusin ma juba julgelt ja wõitlusehimuliselt ühe pildi juurest teise juure, ainult ühitud laused mu selja taga segasid wahetewahel mu palawikutaoalist mõttekäiku.

"Kallis aeg, küll see on wärwisi raijanud," ütles keegi noorema soo naisolewuste ehtaja.

"Noh, ta maalis oma pilti ju enne sõda, siis oliwad wärwid weel odawad," wastas ärilise häälega noormees, wiist asjatundja selles laubas.

"Taewas, küll see on kõhn."

"Pea juu, see on ju elus niisama kõhn. See on ju meie kuulus näitlejanna."

"Näe, nahawabrikant tah rippumas."

"Kus ta on?"

"Näe, seal Triigi piltide hulgas."

"Ja, jah! Kena mees. Kui ta mind enne surma nii saats wärwitud!"

Keegi herra näpitsprillides seletab teisele herrale, wiist kellegile, kes digusteadlaste hulgast on pärit . . . "eluwust on wähe. Kogu see muljend on neutralsete wärwide segust paradoksiliselt kokku aetud. Sa waatad jeda pilti ja ei juuda sellesse süwineda, ta ei sügereeri, jätab passiwliks hinge harmoniumi ja peab seisab alalõpmata dilemmaline dilettantline abstrakt, kontwulsiwne küsimus, kas „olla wõi mitte olla."

Ma waatasin kartliku pilguga herra peale näpitsprillides ja ruttasin eemale, kartes ehk aga wõitsin ma kogemata „positiivliselt" Seewaldi sattuda.

Ma ei tea mitte, kas olin juba selle läbi peast segane, wõi tegi mõni kunstijumal minuga halba nalja, aga äkki seisin ma pildi ees, mis tõepoolest ülemalkirjeldatud kõnega kokkukõlas seisib ja ehk weel hullem: millest üleüldse mitte midagi aru ei saanud, sest see oli ainult niijugune wärwide-segu, nagu meie umbes munadewärwimise juures näeme, kui neid sibulatoortega wärwitakse.

"Heldene taewas, on minu filmad kirjuks läinud wõi tantsumad wärwid mu filmade ees, wõi on ehk maalriherra pildi wärsktest peast kuttuda lastnud ja sel kombel pildi ära määriinud?" mõtlesin mina ja hoidisin krampitult toolitoest kinni, kartes, ehk aga wiimati on mu terwis halb, ja kõik, mis ma näen, ainult „gallutsinatsioon", nagu „prillidega herra" jeda oleks ütelnud!

Ei olnud see ega teine: ma seisin tõeste sündinud pildi ees! Ja selle pildi ilmale tooja ei olnud mitte baptist ehk otulisti waid futurist!!!

Küll on edew rahwasugu, see Cesti! Ei jää ega jää teistest maha.

"Futurist!"

"Onnetu mees, mis moodi see haigus end awaldab," päris uudishimulikult keegi wanapoolne proua mu selja taga.

"Neid jautatakse kahte liiki," oli kellegi basfihääleline wastus. "Esimenes liitis on waitjemad olewused, need magawad kõhu peal, pesewad endid hommitul petroleumiga, ninaš kannawad rõngast ja jalas on neil kaks pahema jala jaabast. Teises liitis on lannagi, waid kintjusi katab ämbliku-wõrkudest koetud luuleline wõrk. Znimejelika nad ei sõb. Teises liitis on marutõbijed. Neid meie aga näha ei saa, sest nad on õnnelikul kombel kõik kinni püütud ja „Seewaldi" pistetud!"

"Sumal tänatud," õhkas wanapoolne proua . . .

"Ja niijuguseid haiguid on ka meite juures juba olemas?"

"Nagu näete!"

"Aga mis ta peab siis seal pildi peal kujutama?"

"Mida teie ise tahate, et ta jeda kujuta!"

"See on ju wärwiplaratas."

"Plaratas! Kerge ütelda! Plaratas on kerge teha, aga wälja lugeda sellest plaratast, mis ta kujutama peab, see teebki neid haiged uurimise ajal marutõbijateks!"

Mu pea läis ringi, meeletohal peffis tuispoon, filmade ees läks mustaks ja külm higi ajus otjaette. Palawikutar-nane pilt oli futuristlike pildi külge naelatud. Põlgad ja wärwid tantsumad mu filmade ees. Ma hoidisin krampitult toolist kinni . . . Ma hakkasin jampsuma:

"Mis ma näen . . . selgelt näen ma pildi peal hullu-järki . . . musta tõlda, püki peal kutsar! . . . Mis see on? See on ju furnu pealuu! . . ." Ma hüüdsin jeda wiist waljuste, sest keegi waatas õjawõtkitult mulle otja ja ütles rahuliselt:

"See on kringel!"

"Kringel?" Ma naersin juba nõdrameelselt. Rahwas taganes ja waatas mulle hirmunult otja!

"Taewas tule appi, see mees on ka wiist futurist!"

"Jah," hüüdsin ma patetiliselt. "Looge mulle poogen paberit ja ma joonistan teile Bejuidi krateri ühes 30,000,000,000 kurabiga, sealihaga, mis 90 kop. nael maksab, ja wõiga, mida waadates suu wett hakkab jooksuma."

Paber oli seal. Rahwahull seisib põnewalt minu ümber. Ma keerasin paberipöögna kahelorra, kallasin tinti sinna wahela ja pigistasin ühe poole teise peale. Kuratliku naeratusjega waatasin ma oma ümber: "Mis teie arwate, mis nüüd tuleb?"

"Oh, Seesukene, ega ometi jula wõid?"

"Kumal rahwas! Futuristlik kunstipilti saate koge näha, ja siis uurige jeda kuui te' hallits lähete; kui keegi jeda kunstitööd mu käest ära tahab osta, see teadku: pilt maksab 200 rubla."

Enne aga kui ma oma tindiplaratas näidata sain, nägin ma tuttawat riidehoidjat oma filmade ees. Seekord wajas ta teise filma kinni, waatas wihaselt mu otja, ainult tema huulte karmiist liigutusest sain ma aru, et ta oma seltsimehele järgmise lähitse käsu andis:

"Wõta peast — ma wõtan jalgadest."

Kõik muu on arusaadaw

Et ma mitte politseisse ei sattunud, selle eest pean ma wiist oma koiwasi tänama.

Aga täna sumiseb mul peas ja kõrwades, nagu exilane: „Futurist" . . . „Su—tu—rist!" . . .

Pambu Peedn.

Rõrtfimehe jutustus.

Elupildike karskest a ja st.

"Ei ole ilmas enam raskemat aega ilalgi olnud, kui praegu, kus igasuguste suupäraliste jookide müümine ja ostmine kõrwaste keelatud ja waljuste kurjustatud on," jutustas mulle tuttaw kõrtfimehe. "Teie, eemalfeisjad, mõtlete muidugi, et kõrtfimehel nüüd kuldised puhkepawad on: puhka eluwäsimusest ja täida sellest kõhtu, mida endisel heal ajal oled jõudnud koguda. Ekste! Praegu on kõrtfimehe elu palju wiletjam, kui ennemalt. Nüüdisel ajal peab kõrtfimees hingeteadlane olema; ta peab inimesel sündamed ja neerud läbi nägema, kas ta ka aus inimene on, kes mees-fugufele liiga ei tee, wõi niijugune, kellel ainult meelles mölgub, kuidas teistele headele inimestele, kes näha ei wõi, et inimene janus käib, wingerpussi mängida. Nüüdse aja kõrtfimees peab iga ktiendi mõttu tundma, kui palju keegi kannatab, f. o. mitmenda klaasi juures ta peab aurama hakkab. Häda, kui sa oma ktiendi mõttu ei tunne! Üks klaasike rohkem kui õigus — ja sul wõib oma 3000 rubla ehk 3 kuud kraesje tulla! . . . Rõrtfimees peab teadma ktiendi hingeomadusi, peab tundma, misfuguste tundemärkidega kellegi peab aurama hakkab. Näitujets, hakkab ehitaja-meister Teliskivi juba wiienda klaasi juures rõdmfaste wilistama ning üks klaas weel — ja mehel on laul lahti. Selle wastu wõib aga kaupmees Künarpuu terwe pudelitäie konjakit kinni pista, ilma et tal midagi wiga oleks;

alles teiseft pudelift kolmandat klaasi tühjendades tuleb tal suur himu oma ärilist osavust kiitma hakata. On ka niisuguseid klienti, kes kolme klaasitait „madeiratti“ ära tühjendada ei suuda, (näituselts kantselei ametnik Sulepea), kui juba tundemärgid nähtawale ilmuvad.

Nii siis peab kõrtsimees iga „kunde“ mõõtu tundma, mis aga sellepoolest palju raskemaks läheb, et ta ei tea, mitmes kohas su klient juba enne sind on käinud. Kuid elupraktika toob ka meie ametis rohkest kogemusi kaasa, mida tegelikult elus kasulikult võib tarvitada. Näituselts tuleb sul wana tuttaw „kunn“ sisse. Sa tead, et ta harilikul ajal pudelitäie konjakit ära pistab, ilma et filmigi pilgutats, kuid võib olla, et ta oma mõõdu juba kusagil mujal täis on pannud. Et selgusele jõuda, tuleb wana tuttawa täht pigistades sellele suuwärgi juurde niitööd ligidale hiihida, et selle „lillekimbu“ lõhna tunda; peab suu peaaegu suudlemise läheduseni seadma. Ja kui siis lõhna ninasse tungib, tuleb talle ilufaste selgete teha, et sa praegu lage oled, nagu sündinud lapse juustest. On klient tubli mees, siis läheb ta ilufaste wälja, juhtub aga, et ta pödrane on, siis wihastab ta, sõimab su näo täis ja ei tule enam ialgi tagasi. Nii mõnigi hea klient on sellega jäädawalt kadunud.

Kõige raskem on muidugi päris wõdraste „kundedega“. Ta tuleb sisse, waatad: igatpidi aus ja korralik mees, maksaks keelmata nõutud hinna wälja, ei teeks skandali, peaks mõõtu; ühesõnaga eestujulik mees, aga ei julge ta soowi täita; kes teab, mis mõttega ta tuleb. „Kunde“ läheb tühjalt minema, sina aga oled teenistusest ilma. Selle wastu võib aga just see, keda sa kõige rohkem usaldad, sind jäädawalt auu lüüa, nagu see hiljuti „Põhjanaba“ wõdrastemajas juhtus. Hea tuttaw, ja mängib inimesele, kes teda ihuhäda sees aitab, rumala tembu wälja.

Sel pool kõnelesin mõõdutundmisest, mis nüüd üks raskemateft meie ametmeeste ülesannetest on, kuid weel raskem on see, kudas sa tiliitawasti „kunderst“, kes enese pea illemõõdu soojaks on kiitnud, lahti saaksid. Aga ka selles asjas on juba oma praktika, mis häid tagajärgi annab. Saaksid ja näituselksteda wälja ajama, siis wõiks ta kergeste kära teha, ja politsei oleksi sul kaelas. Pealegi wõiks joobnud inimene, kui ta joogiasutuse lähedal politsei kütüsi juhtub, kahtlust äratada ning jälle oleks kõrtsimees see, sellele selle läbi seteldusti wõib tulla.

Tarwitusele wõetud abinõu, mis hästi aitab, on järgmine: Wiimase ajal katjuwad kõik kõrtsimehed enestele naisemehi-kellneri wõtta; kellel aga naisemeest-kellnerit ei ole, peab enesele naisterahwa, s. t. mitte „niisuguse“, waid päris wiisaka, eestujuliku naisterahwa kellnerinnaks pidama, selle ülesanne selles seisab, et iplikule, kes juba liialt sügawale klaasi põhja on waadanud, lähemale hiihida, temaga tutwust teha, (muidugi peab naisterahwas enam-wähem meeldiv olema), ning parajat filmapilku tarwitades, teda, kuhugile temaga minna lubates, joogikohast wälja meelitama. Meestel on juba looduselt niisugune wiga küljes, et nad naiste ees, pealegi aurutatud peaga, nõrgad on, ning peagi wõib waadata, kudas joowimata külaline ühes oma kaaslasega ukseft wälja taob. Wiimase ülesanne seisab ainult selles, et estimeft kuni lähema woorimehenni saata, kuhu ta tema õrnalt mahutab, siis woorimehele käsku annab rutem sõita. Woorimees annab hobusele piitsa, soowimata külaline weereb edasi, kuna naisterahwas tagasi pöörab, et jälle teenistusewalmis olla.

Rahwas kirub kõikjuga jodiwabrikantisi, kes alkoholita weini üles on leidnud ning seda eht-weini pudelites hinge-hinna eest müügile saadawad. Pudelite wälkimus tuletab wäga „wana head aega“ meelde. Osta muretseb pudelitäie rjabinowkat, konjakit eht muud jarnast kõlawana nimega jooti, maksab ta eest endise ehtweini hinna, joob ära, kuid tagajärge ei ole mitte pörmugi. Ainult sülitama ja meelt pahan-dama ajab.

Meile, kõrtsimeestele on, aga need wabrikandid jällegi kasulikud asjad. Mis moodi? Näituselts tuli minugi juure mõne päewa eest kullasep Kalliskivi oma sõbra, kingsepp Saapaliistuga, sisse ning küsivad pudeli rjabinowkat, muidugi endist rjabinowkat. Annan pudeli ette, mehed tühjendawad

Sea meelespidamine.

„Sa, pois, ütled enese koolis käinud olewat, üttele mulle siis, kui palju on kuus ja neli?“

„Üksteistkümmend, herra.“

„Eksid. Ei ole.“

„Kaksteistkümmend.“

„Ka mitte.“

„Kolmeteistkümmend siis.“

„Kümme ikka! Kas sa seda siis ei tea?“

„Pole õige. Ma mäletan wäga hästi, et wiis ja wiis kümme on.“

—Im.

ära, kuid parajat auru pähe ei saa (muidugi eneste arwates). Küsiwad teise weel. Teise pudelitäie toon juba järelehtud rjabinowkat. Mehed joowad, joowad, tuju on lõbus, kuid rohkest pähe ei hakka, waid sellewastu jääb wiina-aur peas vähemaks. Küsiwad kolmanda pudeli weel. Nüüd annan juba ehsat. Joowad, joowad seni kui see ka tühi on ning neljanda pudelitäie toon jällegi järelehtut. Päris lust koha jarnaseid joobituid näha; nelikümmeend rubla ära joobud, kuid peas pole suuremat ühtegi.

Ütelge siis weel, et praeguse aja kõrtsimehe elu kerge on. Raskemat võib waewalt leida. Kuulipilduja.

Südame tegewuse tundemärk.

Arst: „Koh, kudas meie haigega lugu on. Atwatawaste on südame tegewus paremaks muutunud?“

Rõõgtädruf: „Ka mina doktoriherra arwan seda. — Kui ma täna hommiku herrale teed andsin, suudles ta juba mind.“

Pime.

„Arwitage waest pimedat, kellel suur perekond on.“

„Kui palju teil lapsi on?“

„Aga prouad, kst ma seda teada wõin, ma olen ju pime.“

Spetsialus.

„Panite seda noort naisterahwaft tähele? Tema juuljed on — puhas kuld, filmad — ametist, suu — rubin ja hambad — korallidest wäljaniterdatud pärlid.“

„Kas teie luuletaja ei ole?“

„Ei, ma olen kullasepp.“

Oh häda, häda siin ja seal,
mis minule teeb liiga!
Siin istun, kurdan põllu peal
kui mõni wanapiiga.

Saats tuli, ütles: „Sinu kuu
wõib wõidule Su wiia;
ja wõta inglane ja muu,
ja mina wõtan Riia!“

Kuid waat', mis wälja tuli seft!
Ma matju sain siis puuga
ja peale see, oh inimest! —
jaks kadus minu fuuga!

Ja kudas ma nüüd kurdan weel,
et lootsin saada kasu;
Saks lõksu wiis mu eluteel,
ja surm on minu taju!

Üleilmiline ülewaade.

(Matsi journal.)

Nüüd Willu muud ei mõtlegi:
„Oh, langeks Verdun ometi!“
Ta wärstet wäge sinna weab
ja tapetuid, neid toga neab:
miks nõnda wiisa jaksahing
neil lahtus ihust, nagu ling . . .
Kuid tapetudki kasuta
ei lähe temal kaduma.
Ta nendest rattamääret teeb;
tal katal, nagu pörgus, teeb.
Kes teab, waft Beltsebulgi seal
tal istub katla ääre peal. . .

Kui sultan magas haaremis
ja wahid seisid utje ees,
siis eksitati tema und:
„Herr Sultan! Langend Trapefund!“
Ja Willu kirus Sakamaal:
„Ach! Schade, Schade allemal!“ . . .

Et Wilson märgufirjasi,
mis ei näe tagajärgefi,
nii tihti saadab kaisrile,
siis olla kaisri soow just see,
et saatku Wilson „paberid“,
mis on nii pehme, nagu siid . . .

Ja kõige uuem üllatus.
Näe, „Wanemuises“ korratus
on jälle juba waratu.
Kes teab, mis wiga paratu!
Kuid näitlejad sealt lahtuwad
ja läh'wad mööda ilma, maad.
Kas kewad' tõeste wihane,
et pillab neid nii laia! . . .

Dr. Mina.

Kudas kapsaid kaswatada

Kirjutanud Hansu Suhani.

Sind 20 kop.

Ülemalnimetatud raamat on meie põllupidajate tarwi-
duste kohaselt ja arusaadawal keelel kirjutatud ning wõib
kapsa kaswatamise juures täielikult käsiraamatuks olla.

Saada igast raamatukauplusest.

„Teaduse“ kirjastus Tallinnas, Harju ja Riiutli uul. nurgal.
Sisefääk Riiutli uulitsalt.

Kes teada tahab, kudas praegusel ajal kanapoega-
dest, kanadest ja teistest kodulindudest kõigefuuremat
kasu wõib saada, see ostku omale raamat

Rodulinnud

nende kaswatamine, nuumamine, müügilefaatmine, haigused
ja arstirohud. Piltidega.

Sind 30 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu „Teadus“
Tallinnas.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahseste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.